

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2016-2018

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Sára Lindrová

Daň z příjmů fyzických osob České republiky

Praha 2018

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MAGISTER FULL-TIME STUDIES

2016-2018

DISSERTATION THESIS

Sára Lindrová

Personal income tax of Czech republic

Prague 2018

The Dissertation Thesis work Supervisor:

JUDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Bc. Sára Lindrová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu diplomové práce JUDr. Zdeňkovi Fialovi, za poskytnutí odborných rad, věcných připomínek, ochotu a vstřícný přístup během zpracování této práce. Mé poděkování patří i celé mé rodině za podporu a povzbuzování po dobu mého studia.

Anotace

Diplomová práce se zabývá daní z příjmů fyzických osob České republiky. Diplomová práce je rozdělená na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se zabývá charakteristikou daně, konstrukcí daně, charakteristikou daně z příjmů fyzických osob České republiky, zdravotním a sociálním pojištěním u zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných v České republice. V praktické části se věnuje porovnání výše daně z příjmů fyzických osob České republiky u zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných na modelových příkladech.

Klíčová slova

Daň, daň z příjmů fyzických osob České republiky, sociální pojištění České republiky, zdravotní pojištění České republiky

Annotation

This dissertation thesis deals with personal income tax of Czech republic. The dissertation thesis is divided into theoretical and practical part. The theoretical part deals with the characteristics of the tax, the tax structure, the characteristics of personal income tax of Czech republic, health insurance and social insurance for employees and self-employed persons in the Czech Republic. The practical part focuses on comparison of the amount of personal income tax of the Czech republic for employees and self-employed persons on model examples.

Keywords

Health insurance of Czech republic, personal income tax of Czech republic, social insurance of Czech republic, tax

OBSAH

ÚVOD	9
1 DAŇ A JEJÍ KONSTRUKCE.....	12
1.1 Funkce daně.....	15
1.2 Konstruktivní prvky daně	17
1.3 Třídění daní	25
1.4 Způsob výběru daně.....	32
2 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB ČESKÉ REPUBLIKY	35
2.1 Poplatník daně	37
2.2 Předmět daně	38
2.3 Osvobození od daně.....	41
2.4 Základ daně a daňová ztráta.....	42
2.5 Položky odčitatelné od základu daně.....	46
2.6 Nezdánitelné části základu daně.....	47
2.7 Sazba daně a solidární zvýšení daně.....	49
2.8 Slevy na dani	53
2.9 Daňové zvýhodnění	58
2.10 Výběr daně	59
3 ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ U ZAMĚSTNANCŮ A U OSOB SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÝCH.....	63
3.1 Zdravotní pojištění.....	63
3.2 Sociální pojištění	66
4 KOMPARACE ROČNÍ VÝŠE DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB ČESKÉ REPUBLIKY U ZAMĚSTNANCŮ A U OSOB SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÝCH.....	72
4.1 Modelový příklad výpočtu daně z příjmů fyzických osob u zaměstnance a u osoby samostatně výdělečně činné č. 1	72
4.2 Modelový příklad výpočtu daně z příjmů fyzických osob u zaměstnance a u osoby samostatně výdělečně činné č. 2	75
4.3 Modelový příklad výpočtu daně z příjmů fyzických osob u zaměstnance a u osoby samostatně výdělečně činné č. 3	78

ZÁVĚR	84
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	87
SEZNAM ZKRATEK	91
SEZNAM GRAFŮ A TABULEK	93

ÚVOD

Diplomová práce pojednává o tématu daně z příjmů fyzických osob České republiky. Daň z příjmů fyzických osob je považovaná za jeden z nejvýznamnějších daňových příjmů do veřejného rozpočtu České republiky. Povinnost k dani z příjmů fyzických osob České republiky se řídí zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Téma daně z příjmů fyzických osob České republiky jsem si vybrala, protože se již od střední školy zabývám tématem daní a jejich výběru. Také bakalářskou práci jsem psala na téma daňový systém České republiky a Spolkové republiky Německo s důrazem na porovnání daně z přidané hodnoty. Daně a odvody považuji za nejzajímavější část studia ekonomických věd a účetnictví.

Hlavním cílem této diplomové práce je provést komparaci roční výše daně z příjmů fyzických osob České republiky ze závislé činnosti a ze samostatné činnosti na třech modelových příkladech. Očekávaným přínosem je zjištění rozdílů v roční výši daně z příjmů fyzických osob České republiky za zaměstnance a za osobu samostatně výdělečně činnou.

Diplomová práce je rozdělená na teoretickou a praktickou část. Teoretická část má tři kapitoly. První kapitola je zaměřená na daň a na její konstrukci. Tato kapitola obsahuje stručnou definici daně, vysvětlení základních vlastností a funkcí daně, dále konstrukční prvky daně, třídění daní a způsob výběru daně.

Druhá kapitola je zaměřená na daň z příjmů fyzických osob České republiky. Kapitola obsahuje informace o poplatníkovi daně, předmětu daně, osvobození od daně, základu daně a daňové ztrátě, položkách odčitatelných od základu daně, nezdanitelných částí základu daně, sazbě daně a solidárním zvýšení daně, slevách na dani, daňovém zvýhodnění na děti a výběru daně.

Třetí kapitola je zaměřená na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a pojistné na sociální pojištění u zaměstnanců a u osob samostatně výdělečně činných. Obsahuje charakteristiku všeobecného zdravotního pojištění, vyměřovací základ pro výpočet pojistného na všeobecné zdravotní pojištění u zaměstnance, minimální vyměřovací základ pro výpočet pojistného na všeobecné zdravotní pojištění u zaměstnance, sazbu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění u zaměstnance (které si hradí zaměstnanec

sám za sebe a které hradí zaměstnavatel za zaměstnance), způsob uhrazení pojistného na všeobecné zdravotní pojištění za zaměstnance a jeho splatnost, dále vyměřovací základ pro výpočet pojistného na všeobecné zdravotní pojištění u osoby samostatně výdělečně činné, minimální vyměřovací základ pro výpočet pojistného na všeobecné zdravotní pojištění u osoby samostatně výdělečně činné, sazbu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění u osoby samostatně výdělečně činné, způsob uhrazení pojistného na všeobecné zdravotní pojištění u osoby samostatně výdělečně činné a jeho splatnost.

Třetí kapitola dále obsahuje charakteristiku sociálního zabezpečení, informace o poplatnících sociálního zabezpečení, vyměřovacího základu pro výpočet pojistného na sociální zabezpečení u zaměstnance, minimálního vyměřovacího základu pro výpočet pojistného na sociální zabezpečení u zaměstnance, maximálního základu pro výpočet pojistného na sociální zabezpečení u zaměstnance, sazbě pojistného na sociální zabezpečení u zaměstnance (které si hradí zaměstnanec sám za sebe a které hradí zaměstnavatel za zaměstnance), způsobu úhrady pojistného na sociální zabezpečení za zaměstnance a jeho splatnost, dále informace o měsíčním vyměřovacím základu osoby samostatně výdělečně činné pro placení záloh na pojistné na sociální zabezpečení, maximálním vyměřovacím základu pro výpočet pojistného na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (které jsou složkou sociálního zabezpečení), minimálním měsíčním vyměřovacím základu pro odvod záloh na pojištění na sociální zabezpečení u osoby samostatně výdělečně činné, která vykonává hlavní samostatnou výdělečnou činnost nebo vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, vyměřovacím základu osoby samostatně výdělečně činné pro výpočet pojistného na nemocenské pojištění (které je další složkou sociálního zabezpečení), minimální výše zálohy na pojistné na důchodové pojištění u osoby samostatně výdělečně činné, která vykonává hlavní samostatnou výdělečnou činnost nebo vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, minimálním vyměřovacím základu osoby samostatně výdělečně činné pro pojistné na nemocenské pojištění u osoby samostatně výdělečně činné, která vykonává hlavní samostatnou výdělečnou činnost nebo vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, sazbě pojistného na sociální zabezpečení u osoby samostatně výdělečně činné, způsobu úhrady pojistného na sociální zabezpečení a jeho splatnost.

Praktická část obsahuje jednu kapitolu. Čtvrtá kapitola je zaměřená na porovnání roční výše daně z příjmů fyzických osob České republiky u zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných na třech modelových příkladech. Tato kapitola obsahuje tři modelové příklady výpočtu daně z příjmů fyzických osob u zaměstnanců a u osob samostatně výdělečně činných, shrnutí jednotlivých odvodů a daně z příjmů fyzických osob.

Při vypracování diplomové práce byla použita deskripce daně a daně z příjmů fyzických osob České republiky, analýza daně z příjmů fyzických osob České republiky a komparativní metoda roční výše daně z příjmů fyzických osob České republiky ze závislé činnosti a samostatné činnosti.

Při vypracování diplomové práce byly použité různé literární zdroje českých autorů, internetové zdroje a platná česká legislativa. Diplomová práce obsahuje kromě verbálních popisů grafy, schémata a tabulky.

1 DAŇ A JEJÍ KONSTRUKCE

Daň má mnoho definic. Jednotlivé definice se odvíjí od oblasti působení jejich autorů. Autory jsou ve většině případů ekonomové, daňoví poradci, daňoví teoretici nebo právníci. Autorka Jitka Peková uvádí ve své odborné publikaci *Veřejné finance: úvod do problematiky*: „*Daň je povinná (nedobrovolná), pravidelně se opakující a zákonem stanovená platba – transfer od obyvatelstva a firem do veřejného rozpočtu...*“¹ Dále autor Jan Široký ve své publikaci *Daňové teorie s praktickou aplikací* popisuje daň jako: „*povinnou, zákonem předem stanovenou částku, kterou se odčerpává na nenávratném principu část nominálního důchodu ekonomickému subjektu.*“² Autorka Petra Jánošíková a kolektiv uvádí v publikaci *Finanční a daňové právo*: „*Daň můžeme definovat jako povinnou, nenávratnou, zákonem určenou platbu do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. každoroční placení daně z příjmů), nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností (např. při každém převodu nemovitosti).*“³ A v neposlední řadě autorka Alena Vančurová a její spoluautorka Lenka Láchová v publikaci *Daňový systém ČR 2014* uvádí daň stručně jako: „*povinnou, zákonem uloženou platbu, která plyne do veřejného rozpočtu. Je nenávratná, neekvivalentní a zpravidla neúčelová.*“⁴

Povinnost platit daň (dále jen daňová povinnost) z právního úhlu pohledu omezuje svobodu každého jednotlivce. Tento postup je ve všech právních státech možný pouze na základě uložení daňové povinnosti tzv. „*všeobecně závaznou právní normou*“. V případě daně se všeobecně závazné právní normě říká „*daňový zákon*“. Jedním z daňových zákonů České republiky je například zákon č. 338/1992 Sb., zákon České národní rady o dani z nemovitých věcí (dále jen zákon o dani z nemovitých věcí České republiky). Tento zákon se vztahuje pouze na daň z nemovitých věcí České republiky.

---

¹ PEKOVÁ, JITKA. *VEŘEJNÉ FINANCE: ÚVOD DO PROBLEMATIKY*. 3., PŘEPRAC. VYD. PRAHA: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1. s. 275

² ŠIROKÝ, JAN A KOL. *DAŇOVÉ TEORIE: S PRAKTICKOU APLIKACÍ*. 2. VYD. V PRAZE: C.H. BECK, 2008. XVI, 301 S. BECKOVY EKONOMICKÉ UČEBNICE. ISBN 978-80-7400-005-8. s. 9

³ JÁNOŠÍKOVÁ, PETRA A KOL. *FINANČNÍ A DAŇOVÉ PRÁVO*. PLZEŇ: VYDAVATELSTVÍ A NAKLADATELSTVÍ ALEŠ ČENĚK, 2009. 525 S. ISBN 978-80-7380-155-7. s. 287

⁴ VANČUROVÁ, ALENA, LENKA LÁCHOVÁ. *DAŇOVÝ SYSTÉM ČR*. V PRAZE: 1. VOX, 2004. EKONOMIE (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 9

Dále jsou daně určené ke hrazení společných potřeb. Tyto společné potřeby vznikají společnosti jako celku (sem můžeme zařadit například potřebu ubránit stát proti vnějšímu nepříteli) nebo je efektivnější tyto potřeby hradit ze společných zdrojů (sem můžeme zařadit například potřebu základního vzdělání).

Daně proto **plynou do veřejného rozpočtu**. Za veřejným rozpočet je považovaný státní rozpočet, státní finanční aktiva, rezervní fond, organizační složky státu, rozpočet územního samosprávného celku – kterým je rozpočet obce nebo kraje, rozpočet státního fondu nebo Národní fond, rozpočet Evropské unie nebo rozpočet stanovený zákonem. Stát potom z tohoto konkrétního veřejného rozpočtu uhradí konkrétní společnou potřebu.

Daně jsou dále **nenávratné**. Nenávratnost odlišuje daň od zápůjčky⁵. Zápůjčka je půjčení peněžních prostředků nebo hmotného či nehmotného majetku, který se po určité době musí vrátit zpět svému majiteli⁶.

Daně jsou dále považované za určitou „cenu“, kterou musí jednotlivec uhradit za spotřebu veřejně poskytované služby (kterou je například sociální péče a pomoc starým a zdravotně postiženým občanům) nebo spotřebu veřejně poskytovaného statku (kterým je například pouliční osvětlení).

Daně jsou dále **neekvivalentní**. Neekvivalentnost daně znamená, že díl, jakým se jednotlivec podílí na příjmech do veřejného rozpočtu, nemá žádnou, nebo téměř žádnou, souvislost s tím, v jaké výši bude participovat na výdajích veřejného rozpočtu nebo spotřebovávat konkrétní veřejně financovaný statek.

A v neposlední řadě jsou daně **neúčelové**. Neúčelovost daně znamená, že jednotlivec, který platí daň, neví, co bude stát s těmito finančními prostředky dělat⁷.

Teoretické vymezení základního pojmu daň je v mnoha odborných publikacích českých a zahraničních autorů shodné a bezkonfliktní. Mnoho členských států Evropské unie ve své legislativě (dále ve svém zákonodárství) však vymezení základního pojmu daň nemá.

---

⁵ VANČUROVÁ, ALENA, LENKA LÁCHOVÁ. *DAŇOVÝ SYSTÉM ČR*. V PRAZE: 1. VOX, 2004. EKONOMIE (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 10

⁶ CO JE TO ZÁPŮJČKA? *PŮJČKA.CO* [ONLINE]. [CIT. 2018-02-12]. DOSTUPNÉ Z: [HTTPS://WWW.PUJCKA.CO/CO-JE-TO-ZAPUJCKA](https://www.pujcka.co/co-je-to-zapujcka)

⁷ VANČUROVÁ, ALENA, LENKA LÁCHOVÁ. *DAŇOVÝ SYSTÉM ČR*. V PRAZE: 1. VOX, 2004. EKONOMIE (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 10

Jedním z těchto členských států Evropské unie je Česká republika. Česká republika nemá v žádném právním předpise základní definici pojmu daň. Daň má vymezenou pouze v zákoně č. 280/2009 Sb., daňového řádu České republiky (dále jen daňový řád České republiky) pro jeho účely.

V § 2 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), c), d), e), odst. 3 písm. a), b), c), odst. 4 a odst. 5 daňového řádu České republiky se uvádí: „*Předmětem správy daní jsou daně, které jsou příjmem veřejného rozpočtu, nebo snížením příjmu veřejného rozpočtu (dále jen „vratka“). Veřejným rozpočtem se pro účely tohoto zákona rozumí státní rozpočet, státní finanční aktiva nebo rezervní fond organizační složky státu, rozpočet územního samosprávních celků, rozpočet státního fondu nebo Národní fond, rozpočet Evropské unie, nebo rozpočet, o němž to stanoví zákon. Daní se pro účely tohoto zákona rozumí peněžní plnění, které zákon označuje jako daň, clo nebo poplatek, peněžní plnění, pokud zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle tohoto zákona, peněžní plnění v rámci dělené správy. Daň podle odstavce 3 zahrnuje rovněž daňový odpočet, daňovou ztrátu nebo jiný způsob zdanění a příslušenství daně. Příslušenstvím daně se rozumějí úroky, penále, pokuty a náklady řízení, jsou-li ukládány nebo vznikají-li podle daňového zákona. Úroky, penále a pokuta za opožděné tvrzení daně sledují osud daně.*“⁸

Přitom je **povinnost platit daň** uvedená v Listině základních práv a svobod České republiky⁹ (konkrétně v hlavě druhé oddílu prvním článku 11: „*daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona*“)¹⁰. Dříve se při placení daní vycházelo ze zákona č. 212/1992 Sb., o soustavě daní (dále jen zákon o soustavě daní). Zákon o soustavě daní charakterizoval soustavu daní v České a Slovenské Federativní republice. Byl však zrušený 1. ledna 2004 zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních (dále jen zákon o spotřebních daních)¹¹.

---

⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON Č. 280/2009 SB.: ZÁKON DAŇOVÝ ŘÁD. IN: 87/2009. DOSTUPNÉ TAKÉ Z: [HTTPS://WWW.ZAKONYPROLIDI.CZ/CS/2009-280#CAST1](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-280#CAST1)

⁹ ŠIROKÝ, JAN A KOL. *DAŇOVÉ TEORIE: S PRAKTICKOU APLIKACÍ*. 2. VYD. V PRAZE: C.H. BECK, 2008. XVI, 301 S. BECKOVY EKONOMICKÉ UČEBNICE. ISBN 978-80-7400-005-8. s. 13

¹⁰ ČESKÁ REPUBLIKA. LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD. IN SBÍRKA ZÁKONŮ, ČESKÁ REPUBLIKA. 1992, ROČ. 1993, ČÁSTKA 1, USNESENÍ PŘEDSEDNICTVA ČESKÉ NÁRODNÍ RADY Č. 2, S. 17-23. Dostupné také z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

¹¹ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. xvi, 301 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-005-8. s. 13

1.1 Funkce daně

Daně plní mnoho funkcí. Těmi nejdůležitějšími jsou však funkce:

- fiskální,
- alokační,
- redistribuční,
- stimulační,
- stabilizační¹².

Fiskální funkce je považována za primární a historicky nejstarší funkci daní. Tato funkce spočívá ve schopnosti naplnit veřejné rozpočty státu. Z veřejných rozpočtů se pak financují jednotlivé veřejné statky.

Druhou významnou funkcí daně je **funkce alokační**. Tato funkce je velmi podobná stimulační funkci. Tato funkce vychází z toho, že na některých trzích selhává efektivnost tržních mechanismů (to znamená, že na některých trzích selhává automatická vyrovnávání nabídky a poptávky)¹³. Jako příklad můžeme uvést očkování proti prasečí chřipce. Při očkování vakcíny proti této chřipce se užitek jedince vynásobí počtem osob, které jsou proti prasečí chřipce imunní. Čím více osob je okolo jedince očkovaných touto vakcínou, tím menší je pravděpodobnost, že se s nákazou prasečí chřipky setká. Tento jedinec ale nemůže financovat očkování všech. Stát má proto na výběr, buď bude očkování financovat přímo, anebo těm, kteří si zaplatí očkování, umožní nějakým způsobem snížit si svoji daňovou povinnost¹⁴. Daně plní alokační funkci stejně jako přímé výdaje do oblastí nebo do odvětví, ve kterém je velmi velký zájem o veřejné investice. Vždyť ekonomickému subjektu je skoro jedno, zda od státu dostane státní dotaci, státní příspěvek, anebo dosáhne stejného postavení jako ostatní ekonomické subjekty tím, že mu stát umožní odvést nižší daň, a tím tedy i umožní získat větší množství finančních prostředků na potřebnou investici. Poskytne-li stát ekonomickému subjektu zvýhodnění prostřednictvím různých daňových úspor (jako

---

¹² VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 11

¹³ VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 11

¹⁴ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 11

například prostřednictvím daňového zvýhodnění na vyživované dítě), mluvíme o „nepřímém financování“ ekonomického subjektu (neboli o jeho „nepřímé daňové podpoře“). V souvislosti s nepřímým financováním se můžeme setkat i s pojmem daňový výdaj.

Stát může podporovat ekonomické subjekty i ve snižování spotřeby. Stát může podpořit například jejich úspory na stáří a to prostřednictvím práva na odpočet souhrnu zaplacených příspěvků na penzijní připojištění se státním příspěvkem od základu daně z příjmů fyzických osob ve výši 24 000 Kč¹⁵.

Redistribuční funkce je zaměřená na rozdělení důchodů ve společnosti na základě výše zmíněných tržních mechanismů. Pro některé ekonomické subjekty je toto rozdělení důchodů nepřijatelné, pro trh je ale naprosto efektivní. V ekonomice jsou daně považované za vhodný nástroj pro zmírnění rozdílů v důchodech jednotlivých ekonomických subjektů, protože se ve větší míře vybírají od bohatších lidí. To umožňuje státu prostřednictvím transferů¹⁶ (peněžních prostředků z veřejného rozpočtu například ve formě grantu, státní dotace nebo státního příspěvku¹⁷) zvyšovat příjmy chudším lidem. Redistribuční funkce dále velmi úzce souvisí s vnímáním spravedlivého nastavení daní. Předpokládá se totiž, že je správné, aby ten, kdo má dvojnásobně větší důchod platil dvojnásobně vyšší daň¹⁸.

Další funkcí daně je **stimulační funkce**. Tato funkce je zaměřená na vnímání daní jednotlivými ekonomickými subjekty. Ekonomické subjekty vnímají daň jako újmu. Proto se snaží co nejvíce omezit svoji daňovou povinnost. Stát na to reaguje tím, že poskytuje jednotlivým ekonomickým subjektům různé formy daňových úspor (jako například výše uvedené daňové zvýhodnění na vyživované dítě, nebo slevu na dani), nebo je vystavuje vyššímu daňovému zatížení, aby tím dosáhl změny v jejich chování na trzích¹⁹.

---

¹⁵ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹⁶ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 11

¹⁷ ÚČETNICTVÍ OBCÍ A PO – Vzdělávání V účetnictví: Transfer-definice. V *účetnictví.cz* [online]. [cit. 2017-10-27]. Dostupné z: <http://v-ucetnictvi-cz.webnode.cz/products/transfer-definice/>

¹⁸ VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 13

¹⁹ Tamtéž, s. 12

Poslední nejdůležitější funkcí daní je **stabilizační funkce**. Tato funkce je z hlediska historického vývoje daní považovaná za nejmladší funkci. Slouží ke zmírnění výkyvů hospodářského cyklu. V období konjunktury (neboli „*expanze*“) rostou důchody a spotřeba jednotlivých ekonomických subjektů. Daně potom odčerpají do jednotlivých veřejných rozpočtů státu větší díl peněz. Tímto způsobem pomáhají předcházet přehřátí ekonomiky a zároveň vytvářet finanční rezervu státu pro „*horší časy*“. Zatímco v období stagnace pomáhají tím, že odčerpají menší díl peněz do veřejných rozpočtů a tím pomáhají „*nastartovat*“ ekonomiku země²⁰.

1.2 Konstrukční prvky daně

Daňové povinnosti a způsoby jejich plnění jsou stanovené jednotlivými daňovými zákony. Tyto zákony pak vymezují náležitosti daňového vztahu neboli konstrukční prvky daně. Mezi konstrukční prvky daně řadíme:²¹

- subjekt daně,
- objekt (neboli předmět) daně,
- osvobození od daně,
- základ daně a období, za které se stanoví daň (neboli zdaňovací období) ,
- odpočty od základu daně,
- sazbu daně,
- slevy na dani²².

Subjekt daně je podle zákona osoba povinná strpět, odvádět nebo platit daň. Z hlediska konstrukce a pravidel placení daně dělíme subjekty daně na:

- Poplatníky,
- plátce.

---

²⁰ VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 13

²¹ KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. *Daňová soustava*. Vydání druhé. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2015. ISBN 978-80-213-2572-2. s. 20

²² VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 13

Poplatníkem daně je osoba, jejíž předmět (vlastní příjem, majetek nebo úkony) je dani podroben.

Plátce daně je osoba, která je ze zákona povinná odvést do veřejného rozpočtu daň vybranou od jiných ekonomických subjektů nebo sraženou jiným poplatníkům pod svou majetkovou odpovědností²³.

Objektem (dále jen **předmětem**) **daně** je určitá hospodářská událost, která je předmětem zdanění. Podle předmětu daně stát zpravidla určuje název daně. Předmětem daně může být buď příjem, majetek, nebo spotřeba zboží či služby.

Příjem poplatníka může být předmětem daně například ve formě mzdy nebo zisku firmy. Majetek může být předmětem daně například ve formě nemovitého majetku (jako například pozemku nebo rodinného domu) nebo movitého majetku (jako například osobního automobilu). Dani podléhá držba tohoto majetku (v České republice konkrétně dani z nemovitých věcí), ale i příjmy z jeho prodeje (v České republice ji označujeme jako daň z nabytí nemovitých věcí). Dani podléhá i spotřeba²⁴.

Osvobození od daně je část předmětu daně, kterou daňový subjekt není povinný ani oprávněný zahrnout do základu daně. Daňový subjekt k těmto částem předmětu daně ale nemůže uplatnit ani položky, které se k nim vztahují, a o něž by si jinak mohl snížit základ daně. Osvobození od daně může být ve formě:

- úplného osvobození,
- částečného osvobození,
- podmíněčného osvobození,
- nezdanitelného minima.

Úplné osvobození je nejčastější formou osvobození od daně. Používá se při splnění všech podmínek ustanovených v zákoně²⁵. Například u daně z příjmů fyzických osob České republiky si může poplatník uplatnit úplné osvobození pro vyjmenované druhy příležitostných příjmů (tzn. příjmů, které plynou z příležitostných výdělečných činností,

---

²³ VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 14

²⁴ HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-298-4. s. 90

²⁵ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 19

pronájmu movitých věcí nebo příjmů ze zemědělské výroby) do 30 000 Kč za jeden kalendářní rok. Pokud by součet jeho příležitostných příjmů bez odečtení výdajů přesáhl 30 000 Kč za jeden kalendářní rok, musel by je zdanit a uvést ve svém daňovém přiznání²⁶.

Další formou osvobození od daně je **částečné osvobození**. Částečné osvobození se opět používá pouze při splnění určitých podmínek ustanovených v zákoně²⁷. Uplatňuje se například u daně z příjmů fyzických osob České republiky, kdy si její poplatník při splnění určitých podmínek může osvobodit od daně například až třiceti šesti násobek minimální mzdy platné k 1. lednu kalendářního roku za zdaňovací období (do které však nezahrnuje výši příplatku nebo příspěvku k důchodu podle jiných právních předpisů) z pravidelné penze ze svého důchodového pojištění²⁸.

Vláda České republiky od 1. ledna 2018 zvýšila minimální mzdu z 11 000 Kč na 12 200 Kč²⁹. Pokud by v tomto kalendářním roce dosáhl starobní důchod jednoho poplatníka například 450 000 Kč, mohl by si od daně osvobodit 36 x 12 200 Kč (tj. 439 200 Kč) a zbývající částka 10 800 Kč by mu zůstala v základně pro výpočet daně.

Neobvyklou formou osvobození od daně je **podmínečné osvobození**. V případě podmínečného osvobození je poplatník povinný po osvobození od daně doložit, že splnil podmínky, které byly ustanovené v zákoně pro uplatnění podmínečného osvobození od daně pro stanovené období. Poplatník je povinný doložit skutečnost, že částku, o kterou si tímto osvobozením snížil daňovou povinnost, proinvestoval stanoveným způsobem³⁰.

Poslední formou osvobození od daně je **nezdanitelné minimum**. Nezdanitelné minimum se většinou používá pro zjednodušení vypočítání daně a má za úkol omezit

---

²⁶ Příležitostná činnost bez zdanění. *Jak podnikat: pár slov pro podnikatele a ostatní OSVČ* [online]. [cit. 2017-10-23]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/prilezitostna-cinnost.php>

²⁷ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 19

²⁸ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

²⁹ Zaručená a minimální mzda v roce 2018: Minimální mzda v roce 2018. *AGENTURA STUDENT* [online]. [cit. 2018-02-15]. Dostupné

z: <https://www.student.cz/novinky-a-sdeleni/zarucena-a-minimalni-mzda-v-roce-2018>

³⁰ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 19

neefektivní výběr malých výší daní³¹. Je velmi podobné úplnému osvobození od daně. Od úplného osvobození od daně se ale odlišuje tím, že se nezaměřuje na výpočet daně, ale na povinnost podat daňové přiznání³². Například u daně z příjmů fyzických osob České republiky je daňové přiznání povinný podat každý poplatník, jehož roční příjmy jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob a přesáhly výše 15 000 Kč (a to pouze pokud to nejsou příjmy osvobozené od daně z příjmů fyzických osob, které jsou uvedené v § 4, § 4a, § 6 odst. 9 a § 10 odst. 3 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, dále jen zákona o daních z příjmů nebo příjmy, ze kterých se daň vybírá srážkou podle zvláštní sazby daně). Daňové přiznání je povinný podat i poplatník, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, nepřesáhly výše 15 000 Kč, ale vykazuje daňovou ztrátu (tj. situaci, kdy jsou daňové výdaje vyšší než daňové příjmy)³³. Nezdanitelné minimum u daně z příjmů fyzických osob České republiky je tedy ve výši 15 000 Kč.

Základ daně je předmět daně, který je vyjádřený v měřitelných jednotkách a zároveň upravený podle zákona. Základ daně je tedy měřitelný ve fyzikálních jednotkách (jako například v kusech, m², l, nebo hl) nebo v hodnotovém vyjádření (tj. v měně daného státu, v České republice je vyjádřené v českých korunách a ve Spolkové republice Německo v eurech)³⁴. Základ daně by neměl vycházet v záporné hodnotě. Výsledkem výpočtu daně by v tomto případě byla totiž „záporná daň“ (a to znamená, že by měl daňový subjekt nárok vůči státu). Vyjde-li však základ daně z příjmů v záporném čísle, může být následně použitý podle pravidel uvedených v zákoně o daních z příjmů. V tomto případě by se pak používalo výše uvedené označení „daňová ztráta“. Možnost odpočtu daňové ztráty je považovaný za velmi častou formu daňové podpory různých podnikatelských aktivit³⁵.

Dalším velmi významným konstrukčním prvkem je **zdaňovací období**. Zdaňovací období je pravidelný časový interval, za který (nebo na který) se základ daně stanoví

---

³¹ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 20

³² VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 17

³³ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

³⁴ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 20

³⁵ Tamtéž, s. 22

a daň vybírá. Daně můžeme rozlišovat podle délky zdaňovacího období. Základním zdaňovacím obdobím v České republice je jeden kalendářní rok. Tento kalendářní rok začíná 1. ledna a končí 31. prosince daného roku. Základní zdaňovací období se nejčastěji používá u přímých daní. Dalším zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc, který se nejčastěji používá u spotřebních daní nebo kalendářní čtvrtletí³⁶. Se základem daně a zdaňovacím obdobím velmi úzce souvisí odpočty od základu daně.

Odpočty ze základu daně se používají hlavně při snížení základu daně z příjmů fyzických a právnických osob. Odpočty jsou:

- standardní,
- nestandardní.

Standardní odpočty snižují základ daně o předem stanovenou pevnou částku nebo o část základu daně, který je obvykle stanovený v procentech. Daňové subjekty je mohou uplatnit pouze při splnění podmínek stanovených zákonem³⁷. Standardní odpočty se v České republice používaly do roku 2005 například u daně z příjmů fyzických osob³⁸. Protože zohledňovaly sociální postavení poplatníka, mohly částečně kompenzovat určitý handicap (jako například jeho invaliditu)³⁹.

Zatímco **nestandardní odpočty** jsou položky, které si můžou daňové subjekty odečíst od základu daně v prokazatelně vynaložené výši⁴⁰. Jsou to například bezúplatná plnění (která se dříve označovala jako „*dary*“) na veřejně prospěšné účely, úroky z úvěrů na bytové potřeby nebo příspěvky na penzijní připojištění⁴¹. Uplatnění nestandardních odpočtů může být limitované, a to buď absolutní částkou, kterou odpočet nemůže překročit (tak je tomu v České republice například u úroků z úvěru na bytové potřeby,

---

³⁶ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 21

³⁷ Tamtéž, s. 22

³⁸ Odpočty a slevy na dani pro fyzické osoby za zdaňovací období roku 2013. *Měšec.cz* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné

z: <https://www.mesec.cz/clanky/odpocty-a-slevy-na-dani-pro-fyzicke-osoby-za-zdanovaci-obdobi-roku-2013/>

³⁹ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 22

⁴⁰ Tamtéž, s. 23

⁴¹ Odpočty a slevy na dani pro fyzické osoby za zdaňovací období roku 2013. *Měšec.cz* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné

z: <https://www.mesec.cz/clanky/odpocty-a-slevy-na-dani-pro-fyzicke-osoby-za-zdanovaci-obdobi-roku-2013/>

kde odpočet nemůže přesáhnout 300 000 Kč za jedno zdaňovací období), nebo relativní částkou (a to například u daně z příjmů fyzických osob, kde jsou dary na veřejně prospěšné účely uplatněné nanejvýš do 10% základu daně)⁴².

Stanovení daně se neobejde bez dvou konstrukčních prvků, a to bez základu daně a **sazby daně**. Sazba daně je chápána jako určitý algoritmus⁴³, prostřednictvím kterého se ze základu daně (který je již snížený o všechny možné odpočty) stanoví základní částka daně. I když může mít sazba daně podobu jakéhokoliv výpočtového algoritmu, obvykle se používá několik druhů sazeb⁴⁴. Druhy sazeb jsou následující:

- jednotná sazba,
- diferenciovaná sazba,
- pevná sazba,
- relativní sazba,
- lineární sazba,
- progresivní sazba.

Jednotná sazba daně je sazba, která je stejná pro všechny typy a druhy předmětu daně daně. Sazba daně není závislá na kvalitě předmětu daně ani na daňovém subjektu⁴⁵. Jednotnou sazbu daně má v České republice například daň z nabytí nemovitých věcí ve výši 4 %⁴⁶.

Výše **diferenciované sazby** daně se liší podle druhu předmětu daně (přesněji řečeno podle jeho kvality) nebo podle daňového subjektu⁴⁷. Diferenciovanou sazbu daně podle druhu předmětu daně má v České republice například daň z přidané hodnoty. Daň z přidané hodnoty má tři sazby daně. Základní sazba daně z přidané hodnoty je na většinu zboží a služeb ve výši 21 %, první snížená sazba daně je na teplo, chlad

---

⁴² Odpočty a slevy na dani pro fyzické osoby za zdaňovací období roku 2013. *Měšec.cz* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné

z: <https://www.mesec.cz/clanky/odpocty-a-slevy-na-dani-pro-fyzicke-osoby-za-zdanovaci-obdobi-roku-2013/>

⁴³ Algoritmus je schématický postup pro řešení určité skupiny (nebo třídy) úloh prováděný konečným počtem přesně definovaných úkonů (kroků).

⁴⁴ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 23

⁴⁵ Tamtéž, s. 24

⁴⁶ *Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb.: Zákonné opatření Senátu o dani z nabytí nemovitých věcí*. 2013, částka 132. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-340#cast1>

⁴⁷ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 24

a zboží uvedené v příloze 3 a na služby uvedené v příloze 2 (kam patří například služby fitcenter a posiloven či ubytovací služby) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (dále jen zákona o dani z přidané hodnoty) ve výši 15 % a druhá snížená sazba daně je na zboží a služby uvedené v příloze 3a ve výši 10 %⁴⁸.

Diferenciovanou sazbu daně podle daňového subjektu má například daň z příjmů právnických osob. Daň z příjmů právnických osob má tři sazby daně. Základní sazba daně se vztahuje na základ daně, který je snížený o položky uvedené v § 34 a § 20 odst. 7 a 8 zákona o daních z příjmů a zaokrouhluje se na celé tisícikoruny dolů. Je ve výši 19 %. První snížená sazba daně z příjmů právnických osob se vztahuje na samostatný základ daně podle § 20b, který je zaokrouhlený na celé tisícikoruny dolů a je ve výši 15 % a druhá snížená sazba daně se vztahuje na základ daně snížený o položky podle § 34 na investiční fondy u investičních společností a fondy u penzijních společností nebo u institucí penzijního pojištění, který se zaokrouhluje opět na tisícikoruny dolů. Druhá snížená sazba daně je ve výši 5 %⁴⁹.

Pevná sazba daně je sazba, která je stanovená pevnou částkou na jednotku množství základu daně⁵⁰. Pevnou sazbu daně má v České republice například daň z vína a meziproductů. Daň z vína a meziproductů má tři sazby daně. Sazba daně z vína a meziproductů je na 1 hl tichého vína 0 Kč a na 1 hl šumivého vína nebo jakéhokoliv meziproductu 2 340 Kč⁵¹.

Relativní sazba daně se používá při hodnotovém základu daně. Relativní sazba daně může být buď proporcionalní k základu daně, nebo může mít podobu progresivní daňové sazby. Relativní sazbu daně mají obvykle běžné daně, můžeme se s ní ale setkat i u daní kapitálových.

Lineární sazba daně je sazba, při které výše daně roste s růstem základu daně ve stejném poměru. Lineární sazba daně je většinou stanovená jako určité procento

---

⁴⁸ Sazby DPH. *Jak podnikat: pár slov pro podnikatele a ostatní OSVČ* [online]. [cit. 2017-10-20]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/dph-sazby.php>

⁴⁹ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

⁵⁰ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 24

⁵¹ Zákon č. 353/2003 Sb.: *Zákon o spotřebních daních*. Částka 118. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-353>

ze základu daně, které se nemění s velikostí základu daně. Výhodou lineární sazby daně je jednoduchost výpočtu daně⁵².

Progresivní sazba daně je sazba, při které s růstem základu daně roste daň relativně rychleji než základ daně. Konstrukce progresivní sazby daně je velmi obtížná. Říká se však o ní, že ze všech sazeb daní nejlépe vyhovuje požadavku na daňovou spravedlnost, protože bohatší člověk je schopen se stejnou újmou postrádat mnohem více než chudší člověk. Progresivní sazba daně může mít buď podobu výpočtového algoritmu (který zajišťuje plynulé zvyšování míry zdanění pro každý přírůstek základu daně) nebo tzv. pásmové sazby. Základ daně se podle velikosti rozdělí do několika pásem. Pro každé pásmo se stanoví jiná úroveň sazby. Čím vyšší je pásmo, tím vyšší je sazba daně. Daňové pásmo je charakterizované jako interval základu daně, ve kterém základ daně podléhá jedné úrovni progresivní daňové sazby⁵³. Progresivní sazbu daně v České republice nemá v současné době žádná daň. Ve Spolkové republice Německo ji však má například daň z příjmů fyzických osob.

Dalším velmi významným konstrukčním prvkem daně jsou **slevy na dani**. Podobně jako standardní a nestandardní odpočty snižují základ daně, tak slevy na daních snižují základní částku daně (tzn., že se slevy na dani odčítají od vypočítané daně)⁵⁴. Slevy na dani mohou být:

- absolutní,
- relativní.

Absolutní slevy na dani jsou stanovené pevnou částkou. Jednou z absolutních slev na dani je v České republice například sleva na dani z příjmů fyzických osob za zaměstnance se zdravotním postižením ve výši 18 000 Kč⁵⁵. Pevná částka je stanovená buď pouze na jeden výpočet daně nebo na jednotku stanovenou zákonem. V tomto případě je stanovená pouze na jednoho přepočteného zaměstnance.

---

⁵² VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 25

⁵³ Tamtéž, s. 26

⁵⁴ Tamtéž, s. 30

⁵⁵ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Zatímco **relativní slevy** snižují základní částku daní o stanovený díl, který je vyjádřený v procentech. Jednou z relativních slev je v České republice například sleva na silniční daň za držbu silničního motorového vozidla používaného v kombinované přepravě⁵⁶. Sleva na dani je ve výši 25-90 % podle počtu jízd v přepravě⁵⁷. Slevy na dani se člení na:

- standardní,
- nestandardní.

Standardní slevy jsou stanovené pevnou částkou podle zákona. Daňové subjekty si můžou snížit základní částku daně o tyto slevy pouze při splnění určitých podmínek stanovených zákonem⁵⁸. V České republice jde například o základní slevu na poplatníka daně z příjmů fyzických osob, která je v současnosti v roční výši 24 840 Kč⁵⁹.

Zatímco **nestandardní slevy** jsou ve formě prokazatelně vynaložených výdajů. Daňové subjekty si základní částku daně můžou snížit o vynaložené výdaje do výše stanoveného omezení podle zákona nebo v jejich plné výši. Jako příklad nestandardní slevy v České republice se uvádí možnost snížit vypočtenou daň z příjmů fyzických osob o 50 % z výdajů na chůvu pro dítě do tří let věku⁶⁰.

1.3 Třídění daní

Daně můžeme třídit z různých hledisek. Nejčastěji se setkáme s tříděním daní podle následujících:

---

⁵⁶ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 31

⁵⁷ Zákon č. 16/1993 Sb. Zákon České národní rady o dani silniční (Zákon o silniční dani). In: *Sbírka zákonů ČR*, 1993, částka 6. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-16>

⁵⁸ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 31

⁵⁹ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

⁶⁰ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 31

- podle subjektu daně,
- podle vztahu ke schopnosti platit daň poplatníkem (neboli platební schopnosti poplatníka)⁶¹,
- podle vazby na důchod poplatníka daně,
- podle předmětu (neboli objektu) daně⁶²,
- podle sazby daně,
- podle vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu,
- podle hledisek Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj nebo Mezinárodního měnového fondu⁶³,
- podle daňové pravomoci,
- podle daňového určení⁶⁴.

Základem pro třídění daní **podle subjektu daně** je určení osoby nebo skupiny osob, které jsou povinné platit daň. Můžou to být:

- jednotlivci,
- oba manželé,
- domácnosti,
- všichni členové domácnosti,
- firmy (neboli korporace).

Jednotlivci (neboli individuální fyzické osoby), kteří jsou povinni platit daň, jsou při placení daně charakterizováni vlastním jménem a příjmením, trvalým bydlištěm a určitým jedinečným znakem (kterým je v České republice například rodné číslo).

Oba manželé jsou povinni platit daň při společném zdanění manželů. Společnému zdanění manželů se dále říká „*manželský splitting*“. Při manželském splittingu se sečtou všechny příjmy obou manželů a vydělí dvěma.

Domácnosti jsou povinné platit daň v případě, kdy je nositelem daňové povinnosti určená hlava rodiny. Hlava rodiny odvádí daň za domácnost jakožto celek.

---

⁶¹ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1. s. 328

⁶² Tamtéž, s. 329

⁶³ Tamtéž, s. 330

⁶⁴ Tamtéž, s. 331

Všichni členové domácnosti jsou povinni platit daň při společném zdanění všech členů domácnosti. Společnému zdanění všech členů domácnosti se dále říká „*plný splitting*“. Při plném splittingu se sečtou příjmy všech členů domácnosti a vydělí se počtem osob, které žijí ve společné domácnosti⁶⁵, počtem osob, které jsou samostatně výdělečně činné v domácnosti, nebo dalším způsobem. Přitom se každému členu domácnosti přidělí určitý koeficient.

Firmy (neboli korporace), které jsou povinné platit daň jsou při placení daní charakterizované názvem, právní formou (kterou je v České republice například akciová společnost), tím, že jsou zapsané do seznamu firem (kterému dále říkáme „*obchodní rejstřík*“) a přiděleným identifikačním číslem (jako například IČ nebo DIČ)⁶⁶.

Podle vztahu ke schopnosti platit daň poplatníkem (dále jen podle platební schopnosti poplatníka) třídíme daně na:

- daně osobní,
- daně „*in rem*“⁶⁷.

Daně osobní respektují důchodovou (neboli příjmovou) situaci jednotlivých poplatníků. Vyměřují se podle jejich osobních příjmů nebo příjmů z podnikatelské činnosti. Odrážejí tedy schopnost poplatníků odvádět daně.

Daně „*in rem*“ nerespektují důchodovou situaci jednotlivých poplatníků. Odvádí se z titulu vlastnictví nebo nabytí určitého hmotného nebo nehmotného majetku, nákupu, spotřeby zboží nebo služby⁶⁸.

Podle vazby na důchod poplatníka třídíme daně na:

- daně přímé,
- daně nepřímé⁶⁹.

---

⁶⁵ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. xvi, 301 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-005-8. s. 49

⁶⁶ Tamtéž, s. 50

⁶⁷ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1. s. 328

⁶⁸ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. xvi, 301 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-005-8. s. 50

⁶⁹ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1. s. 329

Daně přímé jsou bezprostředně vyměřené poplatníkovi podle výše jeho důchodu (veškerých příjmů) nebo osobního majetku. Výše přímých daní jde na úkor důchodu poplatníka, kterému jsou předepsané. Poplatník daně se jim nemůže vůbec vyhnout. Poplatník daně nemůže jejich část ani přenést na žádného jiného dalšího poplatníka.

Daně přímé jsou adresné. Daně přímé respektují důchodovou a majetkovou situaci konkrétního poplatníka. Poplatník přímých daní je povinný vypočítat celkovou výši daní a odvést ji. Daně přímé se dále třídí na důchodové daně (kterým velmi často říkáme „*daně z příjmů*“ neboli „*příjmové daně*“) a majetkové daně.

Daně nepřímé jsou placené a vybírané v cenách jednotlivých druhů zboží, služeb, převodů nebo pronájmů. Rozhodujícím momentem zdanění je ve většině případů samotný akt nákupu nebo spotřeby příslušné komodity. Daně nepřímé nerespektují důchodovou a majetkovou situaci konkrétního poplatníka. Daně nepřímé jsou vyměřené ve stejné výši pro poplatníky s nízkými i vysokými příjmy nebo bohatstvím. Daně nepřímé jsou dále považované za neadresné. Proto si jejich výši mnohdy ani běžný občan neuvědomí (například při nákupu základních potravin se „*ukrývají*“ v cenách jednotlivých potravin). Nepřímé daně jsou někdy označované jako „*spotřební daně*“.

Nepřímé daně se dále třídí na akcizy (které jsou uvalené jako jednotková daň na vybrané komodity) a všeobecné daně (které jsou uvalené na velké skupiny výrobků nebo služeb a jsou konstruované jako daně ad valorem)⁷⁰.

Podle předmětu daně třídíme daně na:

- důchodové daně,
- majetkové daně,
- obrátové daně,
- spotřební daně,
- subjektové daně (neboli „*daně z hlavy*“),
- výnosové daně⁷¹.

Důchodové daně (neboli „*daně z příjmů*“) jsou zaměřené na zdanění příjmů poplatníka (v podobě mzdy, příjmu peněz za prodanou nemovitost, příjmu peněz v rámci dědictví,

---

⁷⁰ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. xvi, 301 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-005-8. s. 49

⁷¹ Tamtéž, s. 50

peněžní výhry nebo příjmu peněz z poskytnutí půjčky nebo úvěru)⁷² Mezi důchodové daně patří daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob.

Majetkové daně jsou zaměřené na zdanění nabytí, převodu, vlastnictví nebo využívání movitého nebo nemovitého majetku. Mezi majetkové daně patří daň darovací, daň dědická, daň z nabytí nemovitých věcí, daň z nemovitých věcí a silniční daň.

Obratové daně jsou zaměřené na zdanění čistého nebo hrubého obratu jednotlivých výrobců podílejících se na zpracování svých výrobků nebo na obrat posledního zpracovatele výrobku.

Spotřební daně jsou zaměřené na veškerou spotřebu nebo spotřebu vybraných skupin výrobků. Do spotřebních daní patří daň z lihu, daň z minerálních olejů, daň z piva, daň ze surového tabáku, daň z tabákových výrobků a daň z vína a meziproductů.

Subjektové daně (neboli „daně z hlavy“) jsou zaměřené na zdanění existence poplatníka. Hradí se při docílení určitého věku nebo poskytnutí volebního práva. Subjektové daně jsou považované za speciální případ paušálních daní. Jsou stanovené v pevné výši. Poplatník těchto daní se jim nemůže vyhnout změnou svého chování.

Výnosové daně byly prvotně stanovené podle odhadu založeného na vnějších reálných rysech výdělečné činnosti. Jedním z těchto rysů je například druh podnikatelské činnosti, počet zaměstnanců nebo velikost budovy⁷³.

Podle sazby daně můžeme třídit daně na:

- daně s pevnou sazbou,
- daně s procentní sazbou.

Daně s pevnou sazbou jsou daně, které mají sazbu stanovenou pevnou částkou na jednotku množství základu daně. Mezi daně s pevnou sazbou daně patří například daň z nemovitých věcí (která se skládá z daně z pozemků a daně ze staveb a jednotek).

Daně s procentní sazbou jsou daně s degresivní sazbou daně, progresivní sazbou daně nebo proporcionalní sazbou daně⁷⁴.

---

⁷² PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1. s. 329

⁷³ ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. xvi, 301 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-005-8. s. 50

Podle vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu můžeme třídit daně na:

- daně ad valorem⁷⁵ (neboli „daně z hodnoty“),
- daně specifické (neboli „jednotkové daně“),
- daně stanovené bez vazby na daňový základ.

Daně ad valorem se určí podle ceny zdaňovaného základu⁷⁶. Do této skupiny daní patří daň z přidané hodnoty, důchodové daně – konkrétně daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob, obrátové daně, prodejní daně a výnosové daně⁷⁷.

Specifické daně se určí podle množství jednotek daňového základu nebo množství jednotek užitečné vlastnosti v daňovém základu. Z tohoto důvodu se říká těmto daním také „jednotkové daně“⁷⁸. Do skupiny jednotkových daní patří například daň z nemovitých věcí nebo specifické spotřební daně ve formě akcízu.

Daně stanovené bez vazby na základ daně jsou zaměřené na zdanění poplatníka bez ohledu na jeho disponibilní důchod nebo majetek. Do této skupiny daní řadíme například výše uvedenou daň z hlavy nebo paušální daně.

Dalším velmi významným tříděním daní je třídění daní **podle hledisek Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj nebo Mezinárodního měnového fondu**. Toto třídění daní umožňuje dlouhodobé a prostorové analýzy. Jedná se o třídění daní na:

- daně z kapitálových zisků, daně ze zisku a důchodové daně,
- dávky na sociální pojištění (které jsou povinné podle zákona),
- daně z objemu mezd nebo daně z pracovní síly zaměstnavatele⁷⁹,
- daně z majetku,
- daně ze zboží a služeb,

---

⁷⁴ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1. s. 330

⁷⁵ Latinské slovní spojení „Ad valorem“ znamená „k hodnotě“

⁷⁶ HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-298-4. s. 88

⁷⁷ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1. s. 330

⁷⁸ HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-298-4. s. 88

⁷⁹ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1. s. 330

- daně z používání zboží nebo z povolení užívat statky,
- ostatní daně.

Dále můžeme daně třídit **podle daňové pravomoci**. Daňová pravomoc je pravomoc dané vládní úrovně uvalovat nebo i vybírat jednotlivé daně. Podle daňové pravomoci se daně třídí na:

- místní daně,
- státní daně.

U **místních daní** má určitou daňovou pravomoc místní vláda (volený orgán územní samosprávy). Soustavu místních daní však zpravidla uzákoní parlament. Místní daně plynou do rozpočtu jednotlivých obcí nebo krajů. Do místních daní zahrnujeme obecné daně a regionální daně, v České republice i místní poplatky.

U **státních daní** má daňovou pravomoc pouze parlament. Státní daně se vybírají na území celého státu. Státní daně plynou do státního rozpočtu.

V neposlední řadě se daně třídí **podle daňového určení**. Daňovému určení v České republice říkáme „*rozpočtové určení daní*“⁸⁰. Rozpočtové určení daní České republiky je přidělení jednotlivých výnosů daní nebo jejich částí jednotlivým veřejným rozpočtům podle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (dále jen zákon o rozpočtovém určení daní). Podle rozpočtového určení daní České republiky se daně třídí na:

- svěřené daně,
- sdílené daně.

Svěřené daně jsou daně, jejichž celý výnos je přidělený veřejným rozpočtům na jednom stupni. Svěřené daně zahrnují například daň z nemovitých věcí.

---

⁸⁰ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1. s. 331

Sdílené daně jsou rozdělené mezi jednotlivé veřejné rozpočty na více stupních⁸¹. Do sdílených daní zahrnujeme například daň z přidané hodnoty, daň z příjmů fyzických osob nebo daň z příjmů právnických osob⁸².

1.4 Způsob výběru daně

Pravidla pro výběr jednotlivých daní musí zabezpečit dostatečně plynulý chod jednotlivých příjmů do veřejných rozpočtů. Tato pravidla by neměla příliš omezovat jednotlivé daňové subjekty (jako například daňové poplatníky) v jejich ekonomických aktivitách⁸³.

Výběr jednotlivých daní se provádí prostřednictvím zákonem určených povinností daňových subjektů stanovit si výše jednotlivých daní. Daňové subjekty jsou povinné sdělit veškeré skutečnosti potřebné pro stanovení konkrétní daně v termínu stanoveném konkrétním daňovým zákonem správci daně⁸⁴. Správce daně je podle § 10 odst. 1), 2) a § 11 odst. 1) písmene a), b), c), d), e) a odst. 2) daňového řádu České republiky „*správní orgán nebo jiný státní orgán (dále jen „orgán veřejné moci“)* v rozsahu, v jakém mu je zákonem nebo na základě zákona svěřena působnost v oblasti správy daní. Správcem daní se pro účely tohoto zákona rozumí orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku, jiný orgán a právnická nebo fyzická osoba, pokud vykonává působnost v oblasti veřejné správy. Správce daně vede daňová řízení a jiná řízení podle daňového zákona, provádí vyhledávací činnost, kontroluje plnění povinností osob zúčastněných na správě daní, vyzývá ke splnění daňových povinností, zabezpečuje placení daní. Správce daně pro účely správy daní může zřídit a vést registry a evidence daňových subjektů a jejich daňových povinností.“⁸⁵ Daňové subjekty sdělí tyto skutečnosti správci daně vyplněním předepsaného formuláře. Tomuto předepsanému formuláři se dále říká „*daňové přiznání*“.

⁸¹ Rozpočtové určení daní. *Ekonomie otázky: Vše co student potřebuje vědět* [online]. [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://ekonomie-otazky.studentske.cz/2008/07/rozpotov-uren-dan.html>

⁸² Rozpočtové určení daní – novelizace zákona se stává předmětem polemiky. *Veřejná správa online: Deník Veřejné správy* [online]. [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6516121>

⁸³ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. *Ekonomie* (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 38

⁸⁴ Tamtéž, s. 39

⁸⁵ Zákon č. 280/2009 Sb.: Zákon daňový řád. In: 87/2009. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-280#cast>

Daňové subjekty jsou kromě toho povinné odvést daň předepsaným způsobem a v termínu stanoveném konkrétním daňovým zákonem. Lhůtě pro odvod daně se říká „*lhůta splatnosti*“. Splatnost daně je naprosto totožná s posledním dnem lhůty pro podání daňového přiznání. Termín pro podání daňového přiznání a pro odvedení daně se přitom nemusí vůbec shodovat. Daňové subjekty podávají daňové přiznání za každé zdaňovací období. Zdaňovací období je u většiny daní kalendářní rok. Jednorázový výběr daně v termínu pro podání daňového přiznání by mohl znamenat velmi vysoké nároky na výši likvidních prostředků v ekonomice ke dni splatnosti a nerovnoměrné časové plnění různých veřejných rozpočtů. Proto se vyšší výběry daní realizují formou tzv. postupného částečného plnění.

Zpravidla u různých běžných daní (jako například u daně z příjmů fyzických osob nebo u daně z příjmů právnických osob) se daňovým subjektům obvykle určí povinnost již v průběhu zdaňovacího období odvádět tzv. zálohy na daň. Zálohy na daň jsou tedy prvním způsobem výběru daně. Zálohy na daň jsou charakterizované jako určité platby, které jsou daňové subjekty povinné odvádět před splatností daně za zdaňovací období. Pro stanovení výše daně budou všechny zálohy na její úhradu započítané. Zálohy na daň se většinou odvozují od výše daně v předcházejícím zdaňovacím období nebo od předpokládané výše daně ve zdaňovacím období⁸⁶.

Druhým způsobem výběru daně je **splátka daně**. Splátka daně je postupné plnění již stanovené daňové povinnosti v průběhu zdaňovacího období, na které se daň vyměruje. Velikost splátek je zpravidla určená jako poměrná část daňové povinnosti.

Třetím způsobem výběru daně je **srážka daně**. Srážka daně je považovaná za nejvhodnější způsob výběru daní z příjmů (u zdroje příjmů) z hlediska jednoduchosti, minimalizace veškerých daňových úniků a rychlosti výběru daně. Srážka daně je způsob výběru daně se dvěma daňovými subjekty. První daňový subjekt je plátce daně. Plátce daně je považovaný za tzv. přímý daňový subjekt.

Plátce daně vypočítá a odvede daň pod svoji majetkovou odpovědností. Druhý daňový subjekt je poplatník daně. Poplatník daně je oproti tomu považovaný za tzv. nepřímý daňový subjekt.

---

⁸⁶ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. *Ekonomie* (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 39

Poplatník daně je totiž daňový subjekt, jehož předmět (zpravidla příjem) je dani podroben. Správně provedená srážka daně je považovaná za konečné splnění daňové povinnosti⁸⁷.

Čtvrtým a zároveň posledním způsobem výběru daně je **záloha na daň u zdroje**. Záloha na daň u zdroje kombinuje mechanismus srážky daně a zálohy na daň. Zálohu na daň u zdroje vypočítá a odvede plátce daně⁸⁸.

---

⁸⁷ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. *Ekonomie* (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 40

⁸⁸ Tamtéž, s. 41

2 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB ČESKÉ REPUBLIKY

Základním právním předpisem upravujícím problematiku daně z příjmů fyzických osob České republiky je zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o daních z příjmů se zkratkou ZDP). Zákon o daních z příjmů se člení na první část – daň z příjmů fyzických osob, druhou část – daň z příjmů právnických osob, třetí část – společná ustanovení, čtvrtou část – zvláštní ustanovení pro vybírání daně z příjmů, pátou část – registrace, šestou část – pravomoce vlády a ministerstva financí a sedmou část – přechodná a závěrečná ustanovení.

Součástí zákona o daních z příjmů jsou přílohy, kdy příloha č. 1 obsahuje třídění hmotného majetku do odpisových skupin, příloha č. 2 obsahuje postup při přechodu z vedení účetnictví na daňovou evidenci z hlediska daně z příjmů fyzických osob a příloha č. 3 obsahuje postup při přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví z hlediska daně z příjmů fyzických osob⁸⁹.

V první části zákon o dani z příjmů upravuje definici poplatníků, předmět daně, osvobození od daně, základ daně, daňovou ztrátu, nezdanitelnou část základu daně, sazbu daně a solidární zvýšení daně z příjmů fyzických osob.

V druhé části zákon upravuje definici poplatníků, obecná ustanovení o předmětu daně, osvobození od daně, základ daně, položky snižující základ daně, sazbu daně a výpočet daně z příjmů právnických osob.

Ve třetí části zákona jsou společná ustanovení pro daň z příjmů fyzických a právnických osob, dále zdroj příjmů, základ daně, společný systém zdanění při převodu podniku, výměně podílů, fúzi a rozdělení, výdaje, které byly vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, odpisy hmotného majetku, položky odčitatelné od základu daně, slevy na dani, zvláštní sazby daně, zálohy a vyloučení dvojího zdanění příjmů ze zahraničí.

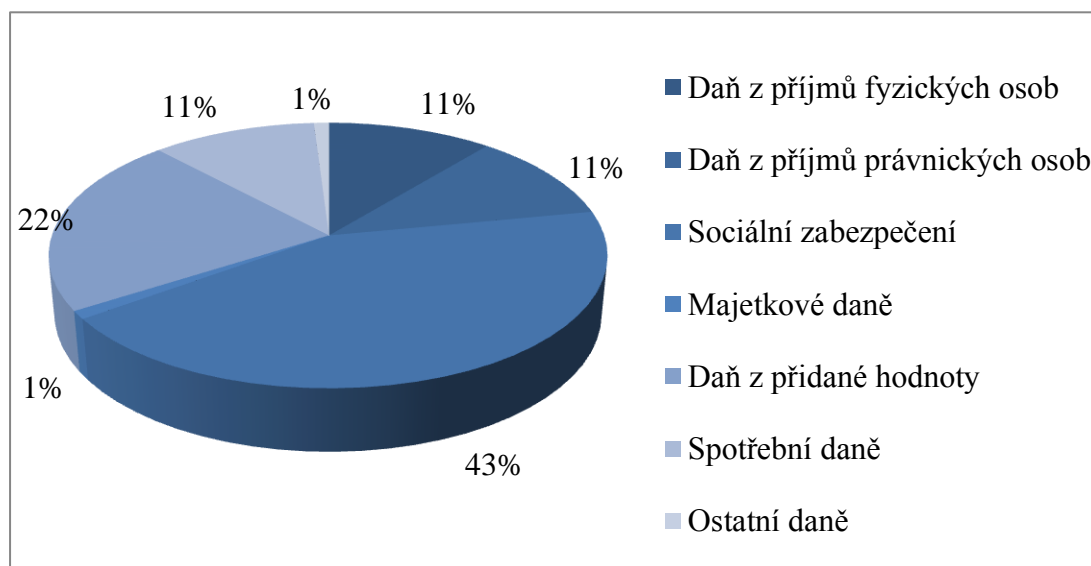
⁸⁹ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Čtvrtá, pátá a šestá část zákona o daních z příjmů se týká rovněž obou typů daně z příjmů⁹⁰.

Daň z příjmů fyzických osob je individuální daň (zohledňuje rodinné poměry poplatníka, ale je předepsaná pouze jednotlivci). Zákon o daních z příjmů neumožňuje zdanění příjmů rodiny či společné zdanění manželů⁹¹.

Daň z příjmů fyzických osob v České republice představuje jeden z největších daňových příjmů. Podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (anglicky „*Organisation for Economic Co-operation and Development*“ a zkráceně se označuje jako OECD) představovala daň z příjmů fyzických osob v roce 2015 celkem 11 % z celkových daňových příjmů České republiky.

Graf 1: Struktura daňových příjmů České republiky za rok 2015

Zdroj⁹²

⁹⁰ BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7. s. 193

⁹¹ KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. *Daňová soustava*. Vydání druhé. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2015. ISBN 978-80-213-2572-2. s. 24

⁹² *OECD Revenue Statistics 2017: Revenue Statistics 2017 – the Czech Republic* [online]. [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/tax/revenue-statistics-czech-republic.pdf>

2.1 Poplatník daně

Poplatníkem daně z příjmů fyzických osob se v České republice mohou stát pouze fyzické osoby, ne právnické osoby (jako například obchodní společnosti⁹³). Základní rozdělení fyzických osob potom vychází z toho, zda mají na území České republiky bydliště, nebo se zde obvykle zdržují. Zákon o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů definuje poplatníky daně z příjmů fyzických osob České republiky v § 2 odst. 1 takto: „*Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou fyzické osoby.*“ V daňové teorii se potom poplatníci daně rozlišují podle teritoriálního vymezení zdrojů příjmů na:

- poplatníky s neomezenou daňovou povinností,
- poplatníky s omezenou daňovou povinností.

Poplatníkům s neomezenou daňovou povinností říkáme „*daňoví rezidenti*“. Daňoví rezidenti jsou poplatníci, kteří mají daňovou povinnost, jenž se vztahuje na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Daňoví rezidenti jsou fyzické osoby, které na území České republiky:⁹⁴

- mají bydliště nebo,
- se zde obvykle zdržují (a to alespoň 183 dnů v kalendářním roce, a to souvisle nebo v několika obdobích)⁹⁵.

Poplatníci s omezenou daňovou povinností jsou „*daňoví nerezidenti*“. Daňoví nerezidenti České republiky jsou poplatníci, kteří mají daňovou povinnost pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky. Daňoví nerezidenti jsou fyzické osoby, které na území České republiky:

- nemají bydliště,
- obvykle se nezdržují,

---

⁹³ Obchodní společnosti upravuje zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. Obchodní společnosti jsou podle tohoto zákona právnické osoby založené za účelem podnikatelské činnosti. Nazývají se obchodní korporace. Mezi obchodní korporace řadíme veřejně obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným a akciovou společnost. Dále evropskou společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení.

⁹⁴ VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 75

⁹⁵ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

- zdržují se méně než 183 dní v roce,
- zdržují se pouze z důvodů studia nebo léčení a to i v případě, že je doba pobytu na území České republiky delší než 183 dní v roce,
- které jsou podle mezinárodních smluv o zamezení dvojího zdanění považované za daňové nerezidenty, a to i v případě, že splňují alespoň jedno z kritérií pro daňové rezidenty.

Problematika rezidentství se posuzuje vždy k určitému státu a mnohdy i v návaznosti na příslušnou smlouvu o zamezení dvojího zdanění. Češi, kteří pracují ve Spolkové republice Německo, mohou být rezidenty České republiky a daňovými nerezidenty ve Spolkové republice Německo a naopak⁹⁶.

2.2 Předmět daně

Předmět daně z příjmů fyzických osob České republiky je upravený v § 3 zákona o daních z příjmů. Podle § 3 odstavce 1 je předmět daně z příjmů fyzických osob České republiky rozdělený do pěti skupin příjmů⁹⁷. Příjmem se ve smyslu odstavce 1 rozumí:

- příjem peněžitý,
- příjem nepeněžitý,
- příjem dosažený směnou⁹⁸.

Peněžní příjem je například v podobě výplaty ze mzdy, příjmu peněz za prodanou nemovitost, příjmu peněz v rámci dědictví, peněžní výhry nebo příjmu peněz jako půjčky.

Příjem nepeněžitý je například v podobě darované nemovitosti nebo naturálního plnění zemědělce a **příjem dosažený směnou** je třeba poskytnutí protislužby (která

⁹⁶ VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 75

⁹⁷ HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-298-4. s. 102

⁹⁸ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

je například v podobě vymalování chodby, úklidu kancelářských prostorů nebo v podobě vedení podvojného účetnictví⁹⁹.

Skupiny příjmů jsou současně upravené v samostatných paragrafech a vžilo se je také označovat příslušným paragrafem. Takto rozdělené příjmy slouží při celkovém zdanění ke stanovení dílčích základů daně z jednoho druhu příjmů. Podle § 3 odstavce 1 se jedná o těchto pět skupin příjmů:

- příjmy ze závislé činnosti (v § 6 zákona o daních z příjmů),
- příjmy ze samostatné činnosti (v § 7 zákona o daních z příjmů),
- příjmy z kapitálového majetku (v § 8 zákona o daních z příjmů),
- příjmy z nájmu (v § 9 zákona o daních z příjmů),
- ostatní příjmy (v § 10 zákona o daních z příjmů)¹⁰⁰.

Příjmy ze závislé činnosti se ještě do 31. prosince 2013 označovaly jako „*Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky*“¹⁰¹. Poplatníkem příjmů ze závislé činnosti je podle zákona o daních z příjmů zaměstnanec a plátcem je zaměstnavatel (resp. zaměstnavatelova mzdová účtárna)¹⁰². Příjmy ze závislé činnosti jsou podle § 6 zákona o daních z příjmů v podobě příjmu ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského a obdobného poměru, příjmy z dohod konaných mimo pracovní poměr, plnění v podobě funkčního požitku, příjmy za práci člena družstva, společníka společnosti s ručením omezeným nebo komanditisty komanditní společnosti, odměny člena orgánu právnické osoby nebo likvidátora¹⁰³.

Příjmy ze samostatné činnosti byly do 31. prosince 2013 označovány jako „*Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti*“. Samostatná výdělečná činnost je opak zaměstnání. Osoba samostatně výdělečně činná (neboli OSVČ) je fyzická osoba, která má příjmy z podnikání nebo z jiné samostatně výdělečné činnosti.

---

⁹⁹VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 76

¹⁰⁰ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹⁰¹ KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. *Daňová soustava*. Vydání druhé. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2015. ISBN 978-80-213-2572-2. s. 26

¹⁰² JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, Petr MRKÝVKA a Ivan TOMAŽIČ. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-155-7. s. 310

¹⁰³ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Za osobu samostatně výdělečně činnou se považuje například samostatně výdělečný umělec, samostatný zemědělec, soudní znalec nebo živnostník. Osoba samostatně výdělečně činná rozhoduje sama za sebe a sama si obstarává podmínky pro svoji výdělečnou činnost. Její disponibilní příjmy záleží na podnikající osobě¹⁰⁴. Příjmy ze samostatné činnosti jsou podle § 7 výše uvedeného zákona příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy ze živnostenského a jiného podnikání (ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění), podíl společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře komanditní společnosti na zisku a příjem ze samostatné činnosti (jako například příjem z poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví či autorských práv)¹⁰⁵.

Příjmy z kapitálového majetku (neboli „*kapitálové příjmy*“) jsou příjmy z držby majetku¹⁰⁶. Podle § 8 výše zmíněného zákona to jsou podíly na zisku obchodních korporací nebo podílových fondů, úroky z držby cenných papírů, podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání, úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, úroky z peněžních prostředků na účtu, výnosy z jednorázového vkladu a z vkladu jemu na roveň postaveného, dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem, dávky doplňkového penzijního spoření a z penzijního spoření po snížení o zaplacené příspěvky nebo plnění ze soukromého životního pojištění po snížení o zaplacené pojistné. Dále úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů nebo zápůjček, úroky z prodlení, poplatky z prodlení, úroky z práva na dorovnání, úroky z vkladů na účtech, úrokové a jiné výnosy z držby směnek a v neposlední řadě plnění ze zisku svěřenského fondu nebo rodinné fundace.

Dalšími příjmy jsou **příjmy z nájmu**. Příjmy z nájmu jsou podle § 9 zákona o daních z příjmů takové příjmy, které nejsou uvedené v § 6 až 8. Jsou to například příjmy z nájmu nemovitých věcí nebo bytů, příjmy z dlouhodobého nebo opakovaného nájmu movitých věcí, které nejsou obchodním majetkem a příjmy z pachtu obchodního závodu (tj. příjem propachtovatele).

---

¹⁰⁴ KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. *Daňová soustava*. Vydání druhé. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2015. ISBN 978-80-213-2572-2. s. 27

¹⁰⁵ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹⁰⁶ KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. *Daňová soustava*. Vydání druhé. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2015. ISBN 978-80-213-2572-2. s. 27

Poslední skupinou příjmů fyzických osob jsou **ostatní příjmy**. Tyto příjmy jsou uvedené v § 10 zákona o daních z příjmů. Jsou to příjmy z příležitostných činností nebo příležitostného nájmu movitých věcí včetně příjmů ze zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství, které nejsou provozované podnikatelem, a příjmů z provozu výroben elektřiny, ke kterému není vyžadovaná licence od Energetického regulačního úřadu, příjmy úplatného převodu nemovité věci, cenného papíru nebo jiné věci, příjmy z převodu účasti na společnosti s ručením omezeným, komanditisty na komanditní společnosti nebo z převodu družstevního podílu a podobně¹⁰⁷.

2.3 Osvobození od daně

Osvobození od daně z příjmů fyzických osob České republiky je uvedené v ustanovení § 4 a dále v ustanovení § 6 odst. 9 a v § 10 odst. 3 zákona o daních z příjmů. Osvobození od daně z příjmů fyzických osob České republiky je:

- osvobození bez podmínek,
- osvobození s časovým testem¹⁰⁸,
- osvobození s jinou podmínkou¹⁰⁹.

Osvobození bez podmínek je jednou z nejčastějších forem osvobození od daně z příjmů fyzických osob. Poplatník daně z příjmů fyzických osob si může daný příjem osvobodit od daně (není povinný ani oprávněný zahrnout tento druh příjmu do základu své daně), protože pro osvobození od daně tohoto příjmu nejsou stanovené žádné zvláštní podmínky v zákoně o daních z příjmů¹¹⁰. Jako příklad osvobození od daně z příjmů fyzických osob bez podmínek se uvádí příjem ve formě náhrady účelně, hospodárně a prokazatelně vynaložených výdajů spojených s darováním a odběrem krve

---

¹⁰⁷ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹⁰⁸ VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 79

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 80

¹¹⁰ Tamtéž, s. 79

a jejích složek, tkání, buněk nebo orgánů, který je uvedený v § 4 odst. 1 písm. j) zákona o daních z příjmů¹¹¹.

Osvobození od daně z příjmů fyzických osob s časovým testem je obzvláště využíváné u osvobození příjmů z prodeje majetku¹¹². Časový test označuje nezbytnou dobu pro držení cenných papírů (jako například akcií či dluhopisů), po jejímž uplynutí je příjem z prodeje těchto cenných papírů osvobozený od daně z příjmů fyzických osob. Osvobození se týká drobných investorů¹¹³. Časový test pro osvobození příjmů z prodeje cenných papírů je podle § 4 odst. 1 písm. w) zákona o daních z příjmů v současnosti tři roky¹¹⁴.

Osvobození od daně z příjmů fyzických osob s jinou podmínkou je osvobození příjmu od daně podmíněné splněním podmínky uvedené v zákoně o daních z příjmů¹¹⁵. Jedním z těchto příjmů je například podle § 4 odst. 1 písm. u) zákona o daních z příjmů dotace ze státního rozpočtu, z rozpočtu obce, kraje, státního fondu, Národního fondu, regionální rady regionu soudržnosti, podpora z Vinařského fondu, z přiděleného grantu, příspěvek ze státního rozpočtu (který je považovaný za výdaj státního rozpočtu), dotaci, grant nebo příspěvek z prostředků Evropské unie (na pořízení hmotného majetku, na jeho technické zhodnocení nebo na odstranění následků živelní pohromy, s výjimkou dotace a příspěvku).

2.4 Základ daně a daňová ztráta

Základ daně z příjmů fyzických osob České republiky je uvedený v § 5 zákona o daních z příjmů. Podle § 5 odst. 1 je základ daně z příjmů fyzických osob vymezený jako částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud dále

---

¹¹¹ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹¹² VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 79

¹¹³ *Měšec.cz: váš průvodce finančním světem* [online]. [cit. 2017-11-16]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/danovy-portal/dan-z-prijmu/casovy-test/>

¹¹⁴ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹¹⁵ VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 80

u jednotlivých druhů příjmů (podle § 6 až 10 zákona o daních z příjmů) není stanoveno jinak. Zdaňovacím obdobím daně z příjmů fyzických osob je jeden kalendářní rok (který začíná 1. ledna a končí 31. prosince daného roku)¹¹⁶.

Definice základu daně z příjmů fyzických osob podle § 5 odst. 1 zákona o daních z příjmů je velmi obecná. Jednotlivé základy daně z příjmů fyzických osob jsou dále stanovené u jednotlivých druhů příjmů v § 6 až 10 zákona o daních z příjmů. Jestliže má poplatník daně z příjmů fyzických osob ve svém zdaňovacím období dva nebo více druhů příjmů, je základem daně z příjmů fyzických osob součet dílčích základů daně zjištěných podle jednotlivých druhů příjmů (relativně samostatně posuzovaných částí) do pěti dílčích daňových základů podle jednotlivých druhů příjmů¹¹⁷. Jednotlivé dílčí základy daně se v jednotlivých skupinách příjmů stanoví následovně:

- dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti podle § 6 zákona o daních z příjmů (dále jen DZD₆) = HM + SZP, kdy:

HM ... hrubá mzda

SZP ... Zákonné pojistné na SaZP hrazené zaměstnavatelem

DZD₆ ... SHM (neboli „superhrubá mzda“),

- dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti podle § 7 zákona o daních z příjmů (dále jen DZD₇) = P-V, kdy:

P ... příjmy podle § 7

V ... výdaje (které byly skutečné, doložené účetními doklady, nebo paušální, % z příjmů, které se nedokladují) na dosažení, udržení a zajištění příjmů,

- dílčí základ daně z příjmů z kapitálového majetku podle § 8 zákona o daních z příjmů (dále jen DZD₈) = P, kdy:

---

¹¹⁶ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹¹⁷ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, Petr MRKÝVKA a Ivan TOMAŽIČ. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-155-7. s. 318

P ... příjmy podle § 8 (výdaje v tomto případě nelze uplatnit),

- dílčí základ daně z příjmů z nájmu podle § 9 zákona o daních z příjmů (dále jen DZD₉) = P-V, kdy:

P ... Příjmy podle § 9

V ... Výdaje (které byly skutečné, doložené účetními doklady, nebo paušální, % z příjmů, které se nedokladují) na dosažení, udržení a zajištění příjmů z nájmu¹¹⁸,

- dílčí základ daně z ostatních příjmů podle § 10 zákona o daních z příjmů (dále jen DZD₁₀ = $\Sigma (P_i - V_i)$), kdy:

je splněná podmínka $V_i \leq P_i$

P_i ... jednotlivý příjem podle § 10

V_i ... uplatnitelný výdaj proti příslušnému příjmu.

Sečteme jednotlivé dílčí základy daně bez příjmů podle § 6 zákona o daních z příjmů:

$$DZD_{7-10} = DZD_7 + DZD_8 + DZD_9 + DZD_{10}$$

$$DZD_{7-10} \leq 0$$

Vyjde-li součet dílčích základů daně podle § 7 až 10 zákona o daních z příjmů záporný, jedná se o tzv. „*daňovou ztrátu*“. Daňová ztráta se uplatní v následujících zdaňovacích obdobích.

$$DZD_{7-10} \geq 0$$

V tomto případě je základ daně roven součtu všech pěti dílčích základů daně.

---

¹¹⁸ KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. *Daňová soustava*. Vydání druhé. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2015. ISBN 978-80-213-2572-2. s. 32

Základ daně

$$ZD = DZD_6 + DZD_{7-10}^{119}.$$

Poplatníci daně z příjmů fyzických osob si v ostatních příjmech mohou uplatňovat výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů tak, že proti každému ostatnímu příjmu si mohou uplatňovat výdaje až do výše tohoto příjmu, a proto dílčí základ daně nemůže být záporný (záporný může být dílčí základ daně podle § 7 a 9 zákona o daních z příjmů)¹²⁰.

Do základu daně z příjmů fyzických osob se nezahrnují příjmy osvobozené od daně z příjmů fyzických osob, které jsou uvedené v § 4, v § 6 odst. 9 a v § 10 odst. 3 a příjmy, pro které je stanoveno, že se z nich vybírá daň zvláštní sazbou podle § 36 zákona o daních z příjmů ze samostatného základu daně, s výjimkou případů, kdy se daň z příjmů fyzických osob vybírá srážkou podle zvláštní sazby započtené na celkovou daňovou povinnost¹²¹. V následující tabulce je schéma zdanění při měsíčním zúčtování mzdy.

Tabulka 1: Schéma zdanění při měsíčním zúčtování mzdy

Hrubá mzda
Sociální pojištění 25 %
Zdravotní pojištění 9 %
Dílčí základ daně (zaokrouhлено na sta nahoru) = Superhrubá mzda
Sazba na dani 15 %
Záloha na daň
Slevy na dani
Záloha po slevách
Daňové zvýhodnění na vyživované dítě
Vypočítaná záloha na daň / daňový bonus

Zdroj¹²²

¹¹⁹ KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. *Daňová soustava*. Vydání druhé. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2015. ISBN 978-80-213-2572-2. s. 36

¹²⁰ Tamtéž, s. 33

¹²¹ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, Petr MRKÝVKA a Ivan TOMAŽIČ. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-155-7. s. 318

¹²² KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. *Daňová soustava*. Vydání druhé. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2015. ISBN 978-80-213-2572-2. s. 33

2.5 Položky odčitatelné od základu daně

Položky odčitatelné od základu daně z příjmů fyzických osob České republiky jsou upravené ve třetí části (jsou upravené ve společných ustanoveních o dani z příjmů fyzických osob a dani z příjmů právnických osob) v § 34 zákona o daních z příjmů. Položky odčitatelné od základu daně z příjmů fyzických osob si mohou odečíst pouze fyzické osoby, které mají příjmy ustanovené v § 7 a 9 zákona o daních z příjmů¹²³. Položky odčitatelné od základu daně z příjmů fyzických osob jsou:

- daňová ztráta,
- odpočet na podporu výzkumu a vývoje nebo odpočet na podporu odborného vzdělávání.

Daňová ztráta nemá nic společného se ztrátou zjištěnou v účetnictví. Její definice je uvedená v § 38n zákona o daních z příjmů. Tato ztráta vzniká na základě výsledku transformace účetního hospodářského výsledku na daňový základ, který se provádí podle příslušných ustanovení zákona o daních z příjmů při sestavování daňového přiznání. Poplatník daně z příjmů fyzických osob si může od základu daně odečíst daňovou ztrátu, která vznikla (a současně byla i vyměřená) za předchozí zdaňovací období nebo jeho část, uvedenou v daňovém přiznání, a to nejdéle v pěti zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po období, za které se daňová ztráta vyměřuje. Poplatník daně nemůže odečíst ztrátu od dílčího základu daně ze závislé činnosti. Nejstarší ztrátu, kterou si může v daňovém přiznání za zdaňovací období 2017 uplatnit jako odčitatelnou položku, je ztráta vzniklá a vyměřená za zdaňovací období 2012.

Poplatník daně z příjmů fyzických osob si může dále od základu daně odečíst **odpočet na podporu výzkumu a vývoje**. Odpočet na podporu výzkumu a vývoje činí součet 100 % výdajů (neboli nákladů), které poplatník vynaložil v daném zdaňovacím období na realizaci projektu výzkumu a vývoje zahrnovaným do odpočtu, které nepřevyšují úhrn výdajů vynaložených v rozhodné době na realizaci projektu výzkumu a vývoje zahrnovaných do odpočtu, a 110 % výdajů, které poplatník vynaložil v daném zdaňovacím období na realizaci projektu výzkumu a vývoje zahrnovaným do odpočtu,

---

¹²³ VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 88

které převyšují úhrn výdajů vynaložených v rozhodné době na realizaci projektu výzkumu a vývoje zahrnovaných do odpočtu.

Poplatník daně z příjmů fyzických osob si dále může odečíst od základu daně **odpočet na podporu odborného vzdělávání**. Tento odpočet činí součet odpočtu na podporu pořízení majetku na odborné vzdělávání a odpočtu na podporu výdajů vynaložených na žáka nebo na studenta v rámci odborného vzdělávání¹²⁴.

2.6 Nezdánitelné části základu daně

Nezdánitelné části základu daně z příjmů fyzických osob jsou určité položky, o které si může poplatník daně z příjmů fyzických osob za každý kalendářní rok snížit základ daně¹²⁵. Nezdánitelné položky jsou uvedené v § 15 zákona o daních z příjmů. Jsou jimi:

- hodnota bezúplatného plnění (dále jen hodnota „*daru*“),
- částka úroků zaplacených z úvěrů ze stavebního spoření nebo z hypotečního úvěru,
- příspěvek na penzijní připojištění se státním příspěvkem, penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření,
- zaplacené pojistné na soukromé životní pojištění,
- zaplacené členské příspěvky člena odborové organizace,
- úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělání¹²⁶.

Zaměstnanci firem uplatňují nezdánitelné části základu daně z příjmů fyzických osob v ročním zúčtování. K tomu musí podepsat a vyplnit 3. oddíl tiskopisu tzv. „*Prohlášení k dani*“. Osoby samostatně výdělečně činné musí podepsat a vyplnit tzv. „*daňové přiznání*“ na straně 3 základní části tiskopisu. **Dar** může mít charakter finanční částky, nemovitého majetku nebo poskytnuté služby. Nemovitý majetek nebo poskytnutou službu je nutné ocenit. Pokud hodnota daru není známá, určí se cenou zjištěnou

---

¹²⁴ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹²⁵ VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 87

¹²⁶ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

v souladu se zákonem č. 151/1997 Sb., zákonem o oceňování majetku (dále jen zákon o oceňování majetku). U darů fyzických osob uplatněných jako nezdanitelná část základu daně z příjmů fyzických osob musí jejich úhrnná hodnota ve zdaňovacím období činit alespoň 1 000 Kč nebo přesáhnout 2 % ze základu daně. Fyzická osoba může splnit jednu z těchto uvedených podmínek. Může se jednat například o dva dary v hodnotě 500 Kč (kdy je splněna podmínka minimální částky 1 000 Kč) nebo o dva dary, jejichž hodnota činí alespoň 2 % ze základu daně. Zákon o dani z příjmů však kromě minimální výše darů stanovuje i maximální hranici, a to 15 % ze základu daně. Za dar je považované i bezpříspěvkové dárcovství krve a odběru jejích složek (jako například pouze odběru krevní plazmy, krevních destiček nebo kostní dřeně), který byl provedený v jednom dni. Hodnota jednoho odběru je oceněná na 2 000 Kč. Dále je možnost snížit základ daně z příjmů fyzických osob při darování lidského orgánu žijícím dárcem. Pro daňové účely se hodnota takového daru ocení částkou 20 000 Kč. Poplatník daně z příjmů fyzických osob se musí prokázat potvrzením o odběru krve nebo jejích složek, nebo potvrzením o darování svého orgánu transplantačnímu centru či poskytovateli zdravotních služeb¹²⁷.

Dále si poplatník daně z příjmů fyzických osob může snížit základ daně o **částku úroků zaplacených z úvěrů ze stavebního spoření nebo z hypotečního úvěru** použitou na financování svých bytových potřeb¹²⁸. V úhrnu ale tato nezdanitelná část základu daně nesmí přesáhnout částku 300 000 Kč za rok ze všech úvěrů u poplatníků jedné společně hospodařící domácnosti. Pokud poplatníci platí úroky z úvěru jen po určité část jednoho roku, nesmějí uplatnit částku, která by přesáhla jednu dvanáctinu této maximální částky za každý měsíc placení úroků.

Poplatník daně z příjmů fyzických osob si může od základu daně ve svém zdaňovacím období odečíst i **příspěvek v celkovém úhrnu nejvýše 24 000 Kč zaplacený na své penzijní připojištění se státním příspěvkem, penzijní pojištění nebo doplňkové penzijní spoření.**

---

¹²⁷ Nezdanitelné části základu daně uplatnitelné pro rok 2016 a změny pro rok 2017. *Podnikatel.cz: Průvodce vaším podnikáním* [online]. [cit. 2017-11-13]. Dostupné

z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/nezdanitelne-casti-zakladu-dane-uplatnitelne-pro-rok-2016-a-2017/>

¹²⁸ VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 87

Dále si může poplatník snížit základ daně o **zaplacené pojistné na soukromé životní pojištění**. Stejně jako v případě penzijního připojištění se státním příspěvkem, penzijního pojištění a doplňkového penzijního spoření platí maximální hranice odečtu 24 000 Kč.

Základ daně z příjmů fyzických osob si může snížit i o **zaplacené členské příspěvky odborové organizace**. Tímto způsobem si může odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů podle § 6 (s výjimkou příjmů podle § 6 zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně) zákona o daních z příjmů. Maximálně však do výše 3 000 Kč za zdaňovací období.

Poslední nezdanitelnou částí základu daně z příjmů fyzických osob je úhrada **za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání**. Základ daně si může poplatník snížit o úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání podle Zákona č. 179/2006 Sb., zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů, pokud nebyly hrazené zaměstnavatelem nebo uplatněné jako výdaj podle § 24 zákona o daních z příjmů poplatníkem s příjmy podle § 7 zákona o daních z příjmů nanejvýš o 10 000 Kč. Poplatník se zdravotním postižením si může snížit základ daně až o 13 000 Kč a poplatník s těžším zdravotním pojištěním až o 15 000 Kč¹²⁹.

2.7 Sazba daně a solidární zvýšení daně

Sazba daně z příjmů fyzických osob je upravená v § 16 zákona o daních z příjmů. Sazba daně z příjmů fyzických osob od roku 1993 do roku 2018 proběhla mnoha zásadními změnami.

Sazba daně z příjmů fyzických osob měla v letech 1993 až 1995 šest pásem. V roce 1993 se zavedla dosud nejvyšší sazba daně z příjmů fyzických osob ve výši 47 % ze základu daně z příjmů fyzických osob přesahujícího příjem 1 080 000 Kč. Tato nejvyšší sazba daně z příjmů fyzických osob byla v následujících letech postupně snižovaná. V roce 1994 se sazba daně z příjmů fyzických osob snížila z 47 % na 44 %

---

¹²⁹ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

ze základu daně a v roce 1995 z 44 % na 43 %. V roce 1996 byl počet pásem snížený na pět a nejvyšší sazba daně z příjmů fyzických osob byla snížena z 43 % na 40 %. V těchto letech se měnily jen výše základu daně z příjmů fyzických osob.

V roce 2000 se opět snížil počet pásem snížen na čtyři a upravily se výše dvou nejnižších sazeb a základy daně z příjmů fyzických osob. Od roku 1993 do konce roku 1995 se v České republice používaly odčitatelné položky ze základu daně z příjmů fyzických osob pro:

- poplatníka,
- vyživované dítě,
- manžela (ve společné domácnosti s vlastními příjmy),
- poplatníka, který pobíral částečný nebo plný invalidní důchod,
- držitele průkazu ZTP/P,
- poplatníka do 26 let (který se studiem připravoval na budoucí povolání).

Od roku 2006 se místo odčitatelných položek ze základu daně z příjmů fyzických osob používají slevy na dani. Slevy na dani se začaly uplatňovat z důvodu zohlednění sociálního postavení poplatníka daně z příjmů fyzických osob.

Od 1. ledna 2008 se změnil systém klouzavě progresivních sazeb daně z příjmů fyzických osob na jednotnou lineární sazbu daně. Lineární sazba daně z příjmů fyzických osob se stanovila na 15 %. V následující tabulce je historický vývoj sazby daně z příjmů fyzických osob České republiky od roku 1993 do roku 2018.

Tabulka 2: Vývoj sazby daně z příjmů fyzických osob České republiky od roku 1993 až do roku 2018

Rok	Základ daně	Sazba daně	Ze základu přes
1993-1995	0-60 000 Kč	15%	-
	60 000-120 000 Kč	9 000 Kč + 20%	60 000 Kč
	120 000-180 000 Kč	21 000 Kč + 25%	120 000 Kč
	180 000-540 000 Kč	36 000 Kč + 32%	180 000 Kč
	564 000-1 080 000 Kč 1 080 000 Kč a více	151 200 Kč + 40% 367 200 Kč + 43- 47%	540 000 Kč 1 080 000 Kč
1996	0-84 000 Kč	15%	-
	84 000-144 000 Kč	12 600 Kč + 20%	84 000 Kč
	144 000-204 000 Kč	24 600 Kč + 25%	144 000 Kč
	204 000-564 000 Kč 564 000 Kč a více	39 600 Kč + 32% 154 800 Kč + 40%	204 000 Kč 564 000 Kč
1997	0-84 000 Kč	15%	-
	84 000-168 000 Kč	12 600 Kč + 20%	84 000 Kč
	168 000-252 000 Kč	29 400Kč + 25%	168 000 Kč
	252 000-756 000 Kč 756 000 Kč a více	50 400 Kč + 32% 211 680 Kč + 40%	252 000 Kč 756 000 Kč
1998	0-91 440 Kč	15%	-
	91 440-183 000 Kč	13 716 Kč + 20%	91 440 Kč
	183 000-274 200 Kč	32 028 Kč + 25%	183 000 Kč
	274 200-822 600 Kč 822 600 Kč a více	54 828 Kč + 32% 230 316 Kč + 40%	274 200 Kč 822 600 Kč
1999	0-102 000 Kč	15%	-
	102 000-204 000 Kč	15 300 Kč + 20%	102 000 Kč
	204 000-312 000 Kč	35 700 Kč + 25%	204 000 Kč
	312 000-1 104 000 Kč 1 104 000 Kč a více	62 700 Kč + 32% 316 140 Kč + 40%	312 000 Kč 1 104 000 Kč
2000	0-102 000 Kč	15%	-
	102 000-204 000 Kč	15 300 Kč + 20%	102 000 Kč
	204 000-312 000 Kč 312 000 Kč a více	35 700 Kč + 25% 62 700 Kč + 32%	204 000 Kč 312 000 Kč
2001-2005	0-109 200 Kč	15%	-

	109 200-218 400 Kč 218 400-331 200 Kč 331 200 Kč a více	16 380 Kč + 20% 33 012 Kč + 25% 61 212 Kč + 32%	109 200 Kč 218 400 Kč 331 200 Kč
2006-2007	0-121 200 Kč 121 200-218 400 Kč 218 400-331 200 Kč 331 200 Kč a více	12% 14 544 Kč + 19% 33 012 Kč + 25% 61 212 Kč + 32%	- 121 200 Kč 218 400 Kč 331 300 Kč
2008-2018	15 000 Kč a více	15%	15 000 Kč

Zdroj:¹³⁰

V roce 2013 byla lineární sazba daně z příjmů fyzických osob České republiky doplněná skrytým druhým pásmem sazby daně (které z lineární sazby daně z příjmů fyzických osob dělá progresivní sazbu). Tento postup má na svědomí solidární zvýšení daně¹³¹.

Solidární zvýšení sazby daně z příjmů fyzických osob České republiky je uvedené v § 16a zákona o daních z příjmů. Při vypočítání daně z příjmů fyzických osob České republiky podle §16 zákona o daních z příjmů se daň z příjmů fyzických osob zvýší o solidární zvýšení daně.

Solidární zvýšení daně z příjmů fyzických osob České republiky má lineární sazbu ve výši 7 % z kladného rozdílu mezi součtem příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně z příjmů ze závislé činnosti podle § 6 zákona o daních z příjmů a dílčího základu daně ze samostatné činnosti podle § 7 zákona o daních v příslušném zdaňovacím období a čtyřiceti osminásobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení (dále jen zákona o pojistném na sociální zabezpečení)¹³².

¹³⁰ *Speciální analýzy květen 2013 Speciální analýzy květen 2013: Osobní daně v Evropské unii: Osobní daně v Evropské unii* [online]. [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: https://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/eus_pa_osobni_dane_v_evropske_unii.pdf

¹³¹ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. *Ekonomie* (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 217

¹³² Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Hranice pro uplatnění solidárního zvýšení daně z příjmů fyzických osob České republiky je pro rok 2018 1 438 992 Kč. Pro účely měsíční zálohy na dani z příjmů fyzických osob České republiky 119 916 Kč¹³³.

2.8 Slevy na dani

Daň z příjmů fyzických osob se vypočítá podle § 16 zákona o daních z příjmů. Daň z příjmů fyzických osob se může snížit o slevy na dani. Slevy na dani jsou uvedené v § 35, § 35a, § 35b, §35ba, § 35bb a § 35bc zákona o daních z příjmů¹³⁴. Jsou určeny v roční výši. Většina ze slev se uplatňuje při měsíčním zúčtování mzdy jako $\frac{1}{12}$ této částky. To platí samozřejmě pouze pro zaměstnance, kterým zaměstnavatel vyplácí měsíční mzdu nebo plat¹³⁵. Slevy na dani z příjmů fyzických osob pro zdaňovací období 2018 jsou uvedené v následující tabulce.

---

¹³³ Novinky 2018: V čem si polepší a v čem pohorší Češi s vysokými příjmy Zdroj: https://finance.idnes.cz/novinky-2018-zdaneni-vysokych-prijmu-odvody-a-vydajove-pausaly-dane-osvc-1nz-/p_dane.aspx?c=A171213_121513_p_dane_sov. *IDNES.cz/Finance* [online]. 2017 [cit. 2018-02-08]. Dostupné

z: https://finance.idnes.cz/novinky-2018-zdaneni-vysokych-prijmu-odvody-a-vydajove-pausaly-dane-osvc-1nz-/p_dane.aspx?c=A171213_121513_p_dane_so

¹³⁴ Tamtéž

¹³⁵ KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. *Daňová soustava*. Vydání druhé. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2015. ISBN 978-80-213-2572-2. s. 39

Tabulka 3: Slevy na dani z příjmů fyzických osob České republiky

Sleva	částka slevy	
	Měsíční	Roční
Základní sleva na poplatníka	2 070 Kč	24 840 Kč
Sleva na poplatníka-držitele průkazu ZTP/P	1 345 Kč	16 140 Kč
Základní sleva na invaliditu	210 Kč	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	420 Kč	5 040 Kč
Sleva na manžela	Nelze	24 840 Kč
Sleva na manžela-držitele průkazu ZTP/P	Nelze	49 680 Kč
Sleva na studenta	335 Kč	4 020 Kč
Sleva za umístění dítěte („školovné“)	Nelze	Výdaje na umístění dítěte v předškolním zařízení
Sleva na evidenci tržeb	Nelze	5 000 Kč

Zdroj¹³⁶

Základní sleva na poplatníka daně z příjmů fyzických osob se uplatňuje vždy v celé roční částce. Úkolem této slevy je zajistit minimální nezdaněný příjem pro každého poplatníka daně z příjmů fyzických osob. Základní slevu na poplatníka daně z příjmů fyzických osob si do roku 2013 mohl uplatnit každý poplatník daně z příjmů fyzických osob¹³⁷. V roce 2013 byla základní sleva na poplatníka daně z příjmů fyzických osob zrušená pro starobní důchodce (kteří pobírali starobní důchod k prvnímu dni zdaňovacího období). Toto zrušení trvalo do roku 2015¹³⁸.

Další slevou na dani z příjmů fyzických osob je **sleva na držitele průkazu ZTP/P**. Tuto slevu si může uplatnit každý poplatník daně z příjmů fyzických osob, který je držitelem průkazu ZTP/P¹³⁹. Průkaz ZTP/P (který se označuje jako „*průkaz pro osobu zvláště těžce postiženou/průvodce*“) je jedním z průkazů pro osoby se zdravotním postižením. Nárok na tento průkaz má každá osoba, která trpí zvláště těžkým funkčním postižením pohyblivosti, úplným postižením pohyblivosti nebo orientace s potřebou průvodce či trpí poruchou autistického spektra. Zvláště těžkým funkčním postižením a úplným funkčním postižením pohyblivosti se rozumí stav, kdy není osoba při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopná chůze

¹³⁶ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹³⁷ VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 220

¹³⁸ Změny pro podnikatele od roku 2013. *IPodnikatel.cz: Portál pro začínající podnikatele* [online]. [cit. 2017-11-25]. Dostupné

z: <http://www.ipodnikatel.cz/Dane-v-podnikani/zmeny-pro-podnikatele-od-roku-2013.html>

¹³⁹ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

v domácím prostředí, nebo má při chůzi značné problémy, dále že není schopná samostatné chůze v exteriéru a její pohyb je možný pouze na invalidním vozíku. Zvlášť těžkým funkčním postižením orientace a úplným postižením orientace se rozumí stav, kdy není osoba při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopná samostatné orientace v exteriéru¹⁴⁰.

Dále si může poplatník daně z příjmů fyzických osob uplatnit **základní slevu na invaliditu**. Tuto slevu si může uplatnit každý poplatník daně z příjmů fyzických osob, který pobírá invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně z důchodového pojištění podle zákona č. 155/1995 Sb., zákona o důchodovém pojištění (dále jen zákon o důchodovém pojištění), nebo pokud mu zanikl nárok na invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně z důvodu souběhu nároku na výplatu tohoto invalidního důchodu a starobního důchodu.

Poplatník daně z příjmů fyzických osob si může uplatnit i **rozšířenou slevu na invaliditu**. Tuto slevu si může uplatnit každý poplatník daně z příjmů fyzických osob, pokud pobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně nebo důchodové pojištění podle zákona o důchodovém pojištění¹⁴¹. Poplatník daně z příjmů fyzických osob může slevu na držitele průkazu ZTP/P a základní slevu na invaliditu nebo rozšířenou invaliditu sečíst a uplatnit je dohromady¹⁴².

Poplatník daně z příjmů fyzických osob si dále může uplatnit **slevu na svého manžela**. Tento druh slevy na dani z příjmů fyzických osob si může poplatník uplatnit, pokud s ním žije manželka (manžel) ve společně hospodařící domácnosti a nemá vlastní příjem, který by přesahoval částku 68 000 Kč za zdaňovací období. Pokud je manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP/P, může si uplatnit dvojnásobnou částku. Do vlastního příjmu manželky (manžela) se nezahrnují:

- dávky státní sociální podpory,
- dávky pěstounské péče (s výjimkou odměny pěstouna),
- dávky osobám se zdravotním postižením,

---

¹⁴⁰ Průkaz osoby se zdravotním postižením. *Integrovaný portál MPSV* [online]. [cit. 2017-11-28].

Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/soc/dzp/prukaz>

¹⁴¹ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹⁴² VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. *Ekonomie* (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6. s. 220

- dávky pomoci v hmotné nouzi,
- příspěvek na péči,
- sociální služby,
- státní příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem, na doplňkové penzijní spoření nebo příspěvky podle zákona č. 96/1993 Sb., zákona o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb.,
- stipendium poskytované studujícím soustavně se připravujícím na budoucí povolání,
- příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou osobu (která má nárok na příspěvek na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., zákona o sociálních službách, který je od daně osvobozený podle § 4 zákona o daních z příjmů).

Slevu na studenta si může uplatnit každý poplatník daně z příjmů fyzických osob po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem do dovršení věku 26 let nebo po dobu prezenční formy studia v doktorském studijním programu, který poskytuje vysokoškolské vzdělání až do dovršení věku 28 let.

Výše **slevy za umístění dítěte** (dále označovaného jako „*školkovného*“) odpovídá výši prokazatelně vynaložených výdajů poplatníka daně z příjmů fyzických osob za umístění vyživovaného dítěte v daném zdaňovací období v předškolním zařízení, pokud je neuplatnil jako výdaj podle § 24 zákona o daních z příjmů. Vyživované dítě je podle § 35c odst. 6 zákona o daních z příjmů:

- vlastní dítě,
- osvojené dítě (neboli „*osvojenec*“),
- dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů,
- dítě, které přestalo být u tohoto poplatníka z důvodu nabytí plné svéprávnosti nebo zletilosti v pěstounské péči,
- dítě druhého z manželů,
- vlastní vnuk nebo vnuk druhého z manželů.

V souladu s tímto musí jít o dítě, které:

- je nezletilé,
- je zletilé až do dovršení věku 26 let, které nepobírá plný invalidní důchod pro invaliditu III. stupně a soustavně se připravuje na budoucí povolání studiem, nebo se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo nemůže vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz anebo je z důvodu nepříznivého zdravotního stavu neschopné vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.

Předškolní zařízení je podle § 35bb odst. 6 zákona o daních z příjmů:

- mateřská škola podle zákona č. 561/2004 Sb., zákona o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen školský zákon) nebo obdobným zařízením v zahraničí,
- zařízení služby péče o dítě v dětské skupině,
- zařízení péče o dítě předškolního věku provozovaného na základě živnostenského oprávnění.

Tuto slevu na dani si může poplatník daně z příjmů fyzických osob uplatnit i za svého vlastního vnuka nebo vnuka svého manžela, pokud ho má v péči, kterou by nahrazoval péči jeho vlastních rodičů. Poplatník daně z příjmů fyzických osob si může uplatnit slevu za umístění dítěte maximálně do výše minimální mzdy. Vyživuje-li dítě v jedné společně hospodařící domácnosti více poplatníků, může slevu za umístění dítěte uplatnit ve zdaňovacím období pouze jeden z nich.

Poslední slevou na dani z příjmů fyzických osob je **sleva na evidenci tržeb** (neboli „*sleva na elektronickou evidenci tržeb*“, dále jen „*sleva na EET*“). Sleva na EET byla zavedená v roce 2016. Tento druh slevy může poplatník daně z příjmů fyzických osob uplatnit pouze ve zdaňovacím období, ve kterém poprvé zaevidoval tržbu, kterou má podle zákona č. 112/2016 Sb., zákona o evidenci tržeb (dále jen zákona o evidenci tržeb) evidovat. Výše slevy na EET činí 5 000 Kč. Tato sleva na dani z příjmů fyzických osob činí nejvýše částku ve výši kladného rozdílu mezi 15% dílčího základu

daně z příjmů ze samostatné činnosti a základní slevy na poplatníka daně z příjmů fyzických osob¹⁴³.

2.9 Daňové zvýhodnění

Právní úprava daňového zvýhodnění pro poplatníky daně z příjmů fyzických osob České republiky je upravená v § 35c a §35d zákona o daních z příjmů. Poplatník daně z příjmů fyzických osob má nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním ve společně hospodařící domácnosti na území členského státu Evropské unie nebo na území státu, které tvoří Evropský hospodářský prostor. Měsíční a roční částka daňového zvýhodnění na vyživované dítě pro zdaňovací období 2018 je v následující tabulce.

Tabulka 4: Daňové zvýhodnění

Daňové zvýhodnění	Částka daňového zvýhodnění	
	Měsíční	Roční
Daňové zvýhodnění na 1. dítě	1 267 Kč	15 204 Kč
Daňové zvýhodnění na 1. dítě s průkazem ZTP/P	2 534 Kč	30 408 Kč
Daňové zvýhodnění na 2. dítě	1 617 Kč	19 404 Kč
Daňové zvýhodnění na 2. dítě s průkazem ZTP/P	3 234 Kč	38 808 Kč
Daňové zvýhodnění na 3. a další dítě	2 017 Kč	24 204 Kč
Daňové zvýhodnění na 3. a další dítě s průkazem ZTP/P	4 034 Kč	48 408 Kč

Zdroj¹⁴⁴

Poplatníci daně z příjmů fyzických osob mohou daňové zvýhodnění uplatnit formou:

- slevy na dani,
- daňového bonusu,
- slevy na dani a současně daňového bonusu¹⁴⁵.

Tato sleva na dani z příjmů fyzických osob může být uplatněná i v záporné hodnotě. V tomto případě by se jednalo o tzv. „*daňový bonus*“. Daňový bonus si může poplatník

¹⁴³ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹⁴⁴ Tamtéž

¹⁴⁵ VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2. s. 92

daně z příjmů fyzických osob podle § 35d odst. 4 zákona o daních z příjmů se uplatnit do maximální výše. Maximální měsíční a roční částka daňového bonusu pro zdaňovací období 2018 je uvedena v následující tabulce¹⁴⁶.

Tabulka 5: Daňový bonus

Druh daňového bonusu	Částka daňového bonusu	
	Měsíční	Roční
Maximální bonus	6 100 Kč	73 200 Kč

Zdroj¹⁴⁷

2.10 Výběr daně

Plátce daň z příjmů fyzických osob vypočítá a odvede podle daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob je povinný podat každý, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, přesáhly 15 000 Kč, pokud se nejedná o příjmy osvobozené od daně z příjmů fyzických osob podle § 4 a § 6 odst. 9, § 10 odst. 3 zákona o daních z příjmů a o příjmy, ze kterých se vybírá daň z příjmů fyzických osob srážkou podle zvláštní sazby daně.

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob je povinný podat i ten, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, nepřesáhly 15 000 Kč, ale vykazuje tzv. daňovou ztrátu.

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob není povinný poplatník, který má příjmy ze závislé činnosti podle § 6 zákona o daních z příjmů pouze od jednoho a nebo postupně od více plátců daně včetně doplatků mezd od těchto plátců podle § 38ch odst. 4 zákona o daních z příjmů. Podmínkou přitom je, že poplatník daně z příjmů fyzických osob u všech těchto plátců daně na příslušné zdaňovací období učinil tzv. prohlášení k dani z příjmů fyzických osob podle § 38k zákona o daních z příjmů a kromě příjmů osvobozených od daně z příjmů fyzických osob podle § 4 a § 6 odst. 9, § 10 odst. 3 zákona o daních z příjmů a příjmů, ze kterých se vybírá daň z příjmů

¹⁴⁶ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹⁴⁷ Tamtéž

fyzických osob srážkou sazbou daně podle § 36 zákona o daních z příjmů nemá žádné jiné příjmy podle § 7 až § 10 zákona o daních z příjmů vyšší než 6 000 Kč.

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob není povinný podat i poplatník, kterému plynou pouze příjmy ze závislé činnosti ze zahraničí, které jsou podle § 38f zákona o daních z příjmů vyjmuty ze zdanění.

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období je ale povinný podat poplatník, který je uvedený v § 2 odst. 3 zákona o daních z příjmů, který uplatňuje slevu na dani z příjmů fyzických osob podle § 35ba odst. 1 písm. b) až e) a g), daňové zvýhodnění na dani z příjmů fyzických osob podle § 35c a §35d zákona o daních z příjmů nebo nezdanitelné části základu daně z příjmů fyzických osob podle § 15 zákona o daních z příjmů. Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob České republiky je taky povinný podat poplatník, kterému byly vyplacené, nebo který jiným způsobem obdržel, příjmy ze závislé činnosti podle § 6 zákona o daních z příjmů za uplynulá léta, která se nepovažovala podle § 5 odst. 4 zákona o daních z příjmů za jeho příjmy ve zdaňovacím období, kdy byly zúčtovány plátcem daně v jeho prospěch a dále poplatník s příjmy ze závislé činnosti podle § 6 zákona o daních z příjmů, který uplatňuje pro snížení základu daně z příjmů fyzických osob hodnotu bezúplatného plnění (neboli daru) poskytnutého do zahraničí za podmínek, které jsou uvedené v § 15 odst. 1 zákona o daních z příjmů.

Poplatník daně z příjmů fyzických osob ve svém daňovém přiznání k dani z příjmů fyzických osob uvede veškeré příjmy, které jsou předmětem daně, kromě příjmů osvobozených od daně z příjmů fyzických osob podle § 4 a § 6 odst. 9, § 10 odst. 3 zákona o daních z příjmů a příjmů, ze kterých se daň vybírá zvláštní sazbou daně, pokud nevyužije postup podle § 36 odst. 7 nebo odst. 8. Poplatník daně z příjmů fyzických osob dále ve svém daňovém přiznání k dani z příjmů fyzických osob uvede částku slevy na dani z příjmů fyzických osob podle § 35 ba zákona o daních z příjmů a daňového zvýhodnění podle § 35c a § 35d zákona o daních z příjmů. Pokud jsou součástí zdanitelných příjmů příjmy ze závislé činnosti podle § 6 zákona o daních z příjmů, je poplatník daně z příjmů fyzických osob povinný je doložit dokladem vystaveným podle § 38j odst. 3 zákona o daních z příjmů.

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob je povinný podat poplatník, u kterého se daň z příjmů fyzických osob zvyšuje o solidární zvýšení daně.

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob je povinný podat poplatník, jehož plátce daně oznámil dlužnou částku na dani nebo neoprávněně vyplacenou částku na daňovém bonusu, která vznikla zaviněním poplatníka správci daně, a předal doklady, které byly potřebné k vybrání vzniklého rozdílu podle § 38i odst. 5 písm. b) zákona o daních z příjmů. Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob je povinný podat i poplatník, u kterého došlo k výplatě pojistného plnění ze soukromého životního pojištění, jiného příjmu, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, nebo k předčasnému ukončení pojistné smlouvy soukromého životního pojištění, v důsledku kterých došlo ke vzniku povinnosti zdanit příjem ze závislé činnosti. Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob podávají i osoby, které spravují pozůstalost podle § 38ga zákona o daních z příjmů nebo osoby, které jsou v insolvenčním řízení podle § 38gb zákona o daních z příjmů¹⁴⁸.

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob podává poplatník podle § 136 odst. 1 daňového řádu České republiky nejpozději do tří měsíců po uplynutí zdaňovacího období. Základní lhůta pro podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období 2017 byla do 3. dubna 2018.

Poplatník daně z příjmů fyzických osob si může tiskopis daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob vyzvednout na jakémkoliv finančním úřadu České republiky nebo vyhledat a vytisknout na webových stránkách Finanční správy České republiky nebo na Daňovém portálu. Poplatník daně z příjmů fyzických osob vyplněný tiskopis daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob může podat elektronicky formou datové zprávy, která může být opatřena zaručeným elektronickým podpisem, osobně na finančním úřadě v místě příslušném poplatníkovi nebo poslat poštou finančnímu úřadu v příslušném místě poplatníkovi¹⁴⁹.

Daň z příjmů fyzických osob se hradí formou záloh. Zálohy na daň z příjmů fyzických osob se hradí v průběhu zálohového období. Zálohové období je období od 1. dne

---

¹⁴⁸ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

¹⁴⁹ Obecné informace. *FINANČNÍ SPRÁVA* [online]. [cit. 2018-05-06]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby-poplatnik/obecne-informace#2> podavani

následujícího po uplynutí posledního dne lhůty pro podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob za minulé zdaňovací období do posledního dne lhůty pro podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob v následujícím zdaňovacím období. Při stanovení výše a periodicity záloh na dani z příjmů fyzických osob se vychází z poslední známé daňové povinnosti. Zálohy na daň z příjmů fyzických osob hradí:

- poplatník, jehož známá daňová povinnost přesáhla částku 30 000 Kč, avšak nepřesáhla částku 150 000 Kč, hradí zálohy na daň z příjmů fyzických osob ve výši 40 % z poslední známé daňové povinnosti (přitom 1. záloha na daň z příjmů fyzických osob je splatná do 15. dne šestého měsíce zdaňovacího období a 2. záloha na daň z příjmů fyzických osob je splatná do 15. dne dvanáctého měsíce zdaňovacího období),
- poplatník, jehož poslední známá daňová povinnost přesáhla částku 150 000 Kč hradí zálohy na daň z příjmů fyzických osob na zdaňovací období ve výši $\frac{1}{4}$ z poslední známé daňové povinnosti (přitom 1. záloha na daň z příjmů fyzických osob je splatná do 15. dne třetího měsíce zdaňovacího období, 2. záloha na daň z příjmů fyzických osob je splatná do 15. dne šestého měsíce zdaňovacího období, 3. záloha je splatná do 15. dne devátého měsíce zdaňovacího období a 4. záloha na daň z příjmů fyzických osob je splatná do 15. dne dvanáctého měsíce zdaňovacího období).

Zálohy na daň z příjmů fyzických osob nehradí:

- poplatník, jehož poslední známá daňová povinnost nepřesáhla částku 30 000 Kč,
- obec nebo kraj,
- zůstavitel ode dne jeho smrti,
- poplatník, který má daň z příjmů fyzických osob stanovenou paušální částkou¹⁵⁰.

---

¹⁵⁰ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

3 ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ U ZAMĚSTNANCŮ A U OSOB SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÝCH

3.1 Zdravotní pojištění

Veřejné zdravotní pojištění (dále jen zdravotní pojištění) je určitý druh zákonného pojištění, na kterém stojí částečně nebo plně hrazená zdravotní péče poskytnutá pojištěnci s cílem zachovat nebo zlepšit jeho zdravotní stav. Zdravotní pojištění je běžně používaný výraz pro pojistné na veřejné zdravotní pojištění. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění je upravené v zákoně č. 592/1992 Sb., zákon o pojistném na veřejné zdravotní pojištění (dále jen zákon o pojistném na veřejné zdravotní pojištění).

Zákon o pojistném na veřejné zdravotní pojištění upravuje výši pojistného na veřejné zdravotní pojištění, penále, způsob jejich placení, kontrolu, vedení centrálního registru pojištěnců, přerozdělování pojistného a zřízení zvláštního účtu veřejného zdravotního pojištění.

Výše pojistného na veřejné zdravotní pojištění si plátce stanoví určitou procentní sazbou z vyměřovacího základu zjištěného za rozhodné období. Vyměřovací základ zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné je jiný.

Vyměřovací základ zaměstnance je úhrn příjmů ze závislé činnosti, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob podle zákona o daních z příjmů a nejsou od této daně osvobozené, a které mu zaměstnavatel zúčtoval v souvislosti s jeho zaměstnáním. Do vyměřovacího základu zaměstnance se nezahrnuje:

- jednorázová sociální pomoc (která byla poskytnutá zaměstnanci k překlenutí jeho mimořádně obtížných poměrů vzniklých v důsledku ekologické nebo průmyslové havárie, mimořádně závažné události, požáru nebo živelné pohromy),
- náhrada škody (podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce);
- odbytné,

- odchodné,
- odměny vyplacené podle zákona,
- odstupné a další odstupné,
- plnění poskytnuté poživateli invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo starobního důchodu,
- věnostní přídavek horníků.

Minimální vyměřovací základ zaměstnance je minimální mzda. Od 1. 1. 2018 je minimální mzda 12 200 Kč (minimální výše pojistného na veřejné zdravotní pojištění za zaměstnance je tedy 1 647 Kč). Maximální vyměřovací základ je zrušený¹⁵¹. Sazba pojistného na všeobecné zdravotní pojištění za zaměstnance pro zdaňovací období 2018 je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 6: Sazba pojistného na všeobecné zdravotní pojištění u zaměstnance

	Sazba pojistného na všeobecné zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem	Sazba pojistného na všeobecné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem
Všeobecné zdravotní pojištění	4,5 %	9 %

Zdroj¹⁵²

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění u zaměstnance se dále zaokrouhlí na celé koruny směrem nahoru. Zaměstnavatel odvádí část pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, které je povinný hradit za svého zaměstnance. Zaměstnavatel současně odvádí i část pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, které je povinný hradit zaměstnanec formou srážky z jeho mzdy nebo platu bez jakéhokoliv souhlasu zaměstnance.

Pojistné na všeobecné zdravotní pojištění se u zaměstnance uhrazuje za jednotlivé kalendářní měsíce a je splatné od 1. do 20. dne následujícího kalendářního měsíce. Pojistné na všeobecné zdravotní pojištění odvádí zaměstnavatel za svého zaměstnance na bankovní účet příslušné zdravotní pojišťovny, u které je jeho zaměstnanec pojištěný.

Zatímco vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné je 50 % příjmu ze samostatné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění

¹⁵¹ Zákon č. 592/1992 Sb.: Zákon České národní rady o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění. ročník 1992, částka 119, číslo 592. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-592>

¹⁵² Tamtéž

a udržení. Minimální vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné je dvanáctinásobek 50 % průměrné měsíční mzdy. Minimální měsíční vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné pro rok 2018 je 14 990 Kč. Minimální měsíční záloha na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění osoby samostatně výdělečně činné pro rok 2018 je 2 024 Kč. Jestliže je vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné nižší než minimální vyměřovací základ a samostatná výdělečná činnost je jeho hlavním zdrojem příjmů, je osoba samostatně výdělečně činná povinná odvést pojistné na všeobecné zdravotní pojištění z minimálního vyměřovacího základu. Maximální vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné je zrušený¹⁵³. Sazba pojistného na všeobecné zdravotní pojištění za osobu samostatně výdělečně činnou pro zdaňovací 2018 je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 7: Sazba pojistného na všeobecné zdravotní pojištění u osoby samostatně výdělečně činné

	Sazba pojistného na všeobecné zdravotní pojištění
Všeobecné zdravotní pojištění	13,5 %

Zdroj¹⁵⁴

Pojistné na všeobecné zdravotní pojištění u osoby samostatně výdělečně činné se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru. Osoba samostatně výdělečně činná odvádí pojistné na všeobecné zdravotní pojištění formou záloh na pojistné a doplatku pojistného.

Zálohy na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění se u osoby samostatně výdělečně činné hradí za jednotlivé kalendářní měsíce a je splatné od 1. dne do 8. dne následujícího kalendářního měsíce. Osoba samostatně výdělečně činná odvádí zálohy na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění na bankovní účet příslušné zdravotní pojišťovny, u které je pojištěná za celý kalendářní rok.

¹⁵³ Zákon č. 592/1992 Sb.: Zákon České národní rady o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění. ročník 1992, částka 119, číslo 592. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-592>

¹⁵⁴ Tamtéž

3.2 Sociální pojištění

Sociální pojištění je běžně používaný výraz pro pojistné na sociální zabezpečení. Pojistné na sociální zabezpečení je upravené v zákoně č. 589/1992 Sb., zákoně o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti). Pojistné na sociální zabezpečení zahrnuje:

- pojistné na důchodové pojištění,
- pojistné na nemocenské pojištění,
- příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Pojistné na sociální zabezpečení je příjmem státního rozpočtu České republiky. Příjmem státního rozpočtu České republiky jsou také penále, přirážka k pojistnému na sociální zabezpečení a pokuty (které jsou ukládané podle výše uvedeného zákona).

Poplatníci pojistného na sociální zabezpečení jsou:

- osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění,
- osoby samostatně výdělečně činné,
- zahraniční zaměstnanci,
- zaměstnanci,
- zaměstnavatelé.

Pojistné na sociální zabezpečení je určeno k úhradě výdajů státního rozpočtu České republiky v souvislosti s:

- dávkami důchodového pojištění (do kterých zahrnujeme například dávky z invalidních důchodů, předčasných i řádných starobních důchodů, sirotčích důchodů a vdovských nebo vdoveckých důchodů),
- dávkami nemocenského pojištění (do kterých zahrnujeme například dávky v podobě nemocenské, ošetřovného, peněžité pomoci v mateřství nebo vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství),

- podporou v nezaměstnanosti (na kterou mají nárok uchazeči o zaměstnání, rekvalifikaci nebo dalšími vynaloženými výdaji, kterými jsou například příspěvky na zřízení a provoz chráněných dílen).

Výše pojistného na sociální zabezpečení se stanoví procentní sazbou z vyměřovacího základu zjištěného za rozhodné období. Vyměřovací základ zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné je jiný.

Vyměřovací základ zaměstnance je úhrn příjmů, které jsou, popřípadě by byly, pokud by podléhaly zdanění v České republice, předmětem daně z příjmů fyzických osob České republiky podle zákona o daních z příjmů a které nejsou od této daně osvobozené a které mu zaměstnavatel zúčtoval v souvislosti se zaměstnáním, které zakládá účast na nemocenském pojištění. Do vyměřovacího základu zaměstnance se nezahrnuje:

- jednorázová sociální pomoc (která byla poskytnutá zaměstnanci k překlenutí jeho mimořádně obtížných poměrů vzniklých v důsledku ekologické nebo průmyslové havárie, mimořádně závažné události, požáru nebo živelné pohromy),
- náhrada škody (podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce),
- odbytné,
- odchodné,
- odměny vyplacené podle zákona,
- odstupné a další odstupné,
- plnění poskytnuté poživateli invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo starobního důchodu,
- věrnostní přídavek horníků.

Minimální vyměřovací základ zaměstnance pro rok 2018 není stanovený. Maximální vyměřovací základ zaměstnance pro rok 2018 je stanovený na částku ve výši 48násobku průměrné mzdy¹⁵⁵, která je ve výši 1 438 992 Kč. Sazby pojistného na sociální zabezpečení (které zahrnuje pojistné na důchodové pojištění, pojistné na nemocenské

---

¹⁵⁵ Zákon č. 589/1992 Sb.: Zákon České národní rady o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. 1992, částka 118. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-589>.

pojištění a příspěvek na státní sociální politiku) za zaměstnance pro zdaňovací období 2018 jsou uvedené v následující tabulce.

Tabulka 8: Sazby pojistného na sociální zabezpečení u zaměstnance

Složka sociálního zabezpečení	Sazba pojistného na sociální zabezpečení hrazené zaměstnancem	Sazba pojistného na sociální zabezpečení hrazené zaměstnavatelem
Důchodové pojištění	0%	21,5%
Nemocenské pojištění	6,5%	2,3%
Státní politika zaměstnanosti	0%	1,2%
Celkem	6,5%	25%

Zdroj¹⁵⁶

Pojistné na sociální zabezpečení u zaměstnance se dále zaokrouhlí na celé koruny směrem nahoru. Zaměstnavatel odvádí část pojistného na sociální zabezpečení, které je povinný hradit za svého zaměstnance. Zaměstnavatel současně odvádí i část pojistného na sociální zabezpečení, které je povinný hradit si zaměstnanec sám, srážkou z jeho mzdy nebo platu bez jakéhokoliv souhlasu zaměstnance. Pojistné na sociální zabezpečení se u zaměstnance uhrazuje za jednotlivé kalendářní měsíce a je splatné od 1. do 20. dne následujícího kalendářního měsíce. Pojistné sociální zabezpečení odvádí zaměstnavatel za svého zaměstnance na bankovní účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení.

Měsíční vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné pro placení záloh na pojistné na sociální zabezpečení je částka, kterou si osoba samostatně výdělečně činná určí sama.

Zatímco měsíční vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné, která vykonávala činnost i v předcházejícím kalendářním roce je nejméně 50 % z částky, která se rovná průměru, který z daňového základu na tento rok připadá na 1 kalendářní měsíc (a ve kterém alespoň po část tohoto měsíce vykonávala osoba samostatně výdělečná svoji činnost). Pokud výše takto stanoveného nejnižšího vyměřovacího základu přesáhne částku ve výši jedné dvanáctiny maximálního vyměřovacího základu, je nejnižší vyměřovací základ 119 916 Kč.

¹⁵⁶ Zákon č. 589/1992 Sb.: Zákon České národní rady o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. 1992, částka 118. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-589>.

Maximální vyměřovací základ pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti osoby samostatně výdělečně činné je pro rok 2018 48násobek průměrné mzdy (která je ve výši 1 438 992 Kč). Minimální měsíční vyměřovací základ pro odvod záloh na pojistné na sociální zabezpečení u osoby samostatně výdělečně činné, která vykonává hlavní samostatnou výdělečnou činnost je pro rok 2018 25 % z průměrné mzdy po podání tzv. Přehledu za rok 2017 ve výši 7 495 Kč (a do podání výše uvedeného Přehledu za rok 2017 ve výši 7 058 Kč). Zatímco minimální měsíční vyměřovací základ pro odvod záloh na pojistné na sociální zabezpečení u osoby samostatně výdělečně činné, která vykonává vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, je 10 % z průměrné mzdy po podání výše uvedeného přehledu za rok 2017 částka ve výši 2 998 Kč (a před podáním výše zmíněného Přehledu za rok 2017 ve výši 2 824 Kč).

Vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné pro pojistné na nemocenské pojištění je měsíční základ, jehož výši určuje osoba samostatně výdělečně činná. Tento vyměřovací základ nesmí být nižší než dvojnásobek částky rozhodné podle předpisů o nemocenském pojištění pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění a vyšší než částka, která připadá z vyměřovacího základu na jeden kalendářní měsíc.

Platba záloh na pojistné na důchodové pojištění je pro osoby samostatně výdělečně činné povinná. (kromě osoby samostatně výdělečně činné, která vykonává vedlejší samostatnou výdělečnou činnost a která v předchozím kalendářním roce nebyla účastná důchodového pojištění).

Minimální výše zálohy na pojistné na důchodové pojištění u osoby samostatně výdělečně činné, která vykonává hlavní samostatnou výdělečnou činnost po podání Přehledu za rok 2017 je 2 189 Kč (před podáním Přehledu za rok 2017 2 061 Kč). Zatímco minimální výše zálohy na pojistné na důchodové pojištění u osoby samostatně výdělečně činné, která vykonává vedlejší samostatnou výdělečnou činnost je po podání Přehledu za rok 2017 876 Kč (před podáním Přehledu za rok 2017 825 Kč). Tato osoba hradí zálohy na pojistné na důchodové pojištění, pokud se přihlásí k účasti na pojištění na rok 2018 nebo pokud její daňový základ za rok 2017 představoval alespoň 71 950 Kč.

Účast osoby samostatně výdělečně činné na nemocenském pojištění je dobrovolná. Minimálním vyměřovacím základem osoby samostatně výdělečně činné pro pojistné na nemocenské pojištění je částka, která je stanovena jako měsíční základ (5 000 Kč). Minimální pojistné na nemocenské pojištění u osoby samostatně výdělečně činné, která vykonává samostatnou výdělečnou činnost hlavní nebo vedlejší je v roce 2018 ve výši 115 Kč¹⁵⁷. Sazby pojistného na sociální zabezpečení (které zahrnuje pojistné na důchodové pojištění, pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti) za osobu samostatně výdělečně činnou jsou pro zdaňovací období 2018 uvedené v následující tabulce.

Tabulka 9: Sazby pojistného na sociální zabezpečení u osoby samostatně výdělečně činné

Složka sociálního zabezpečení	Sazba pojistného na sociální zabezpečení	
Důchodové pojištění	28 %	
Nemocenské pojištění	2,3 %	
Státní politika zaměstnanosti	1,2 %	
Celkem	29,2% bez nemocenského pojištění	31,5 % s nemocenským pojištěním

Zdroj¹⁵⁸

Pojistné na všeobecné zdravotní pojištění u osoby samostatně výdělečně činné se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru. Osoba samostatně výdělečně činná platí pojistné na všeobecné zdravotní pojištění formou záloh na pojistné a doplatku pojistného. Osoba samostatně výdělečně činná platí zálohy na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění na účet příslušné zdravotní pojišťovny, u které je pojištěná za celý kalendářní měsíc. Záloha na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění je splatná od 1. dne kalendářního měsíce, na který se platí, do 8. dne následujícího kalendářního měsíce.

Zálohy na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění se neplatí za kalendářní měsíce, v nichž byla osoba samostatně výdělečně činná uznaná po celý kalendářní měsíc

¹⁵⁷ Zálohy na pojistné na důchodové pojištění. *ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné

z: <http://www.cssz.cz/cz/pojisteni-osvc/platba-pojistneho/zalohy-na-pojistne-na-duchodove-pojisteni.htm>

¹⁵⁸ Zákon č. 589/1992 Sb.: Zákon České národní rady o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. 1992, částka 118. Dostupné

z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-589>.

neschopnou práce, nebo jí byla nařízená karanténa podle zvláštních právních předpisů¹⁵⁹.

---

¹⁵⁹ Zákon č. 589/1992 Sb.: Zákon České národní rady o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. 1992, částka 118. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-589>.

4 KOMPARACE ROČNÍ VÝŠE DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB ČESKÉ REPUBLIKY U ZAMĚSTNANCŮ A U OSOB SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÝCH

Komparace roční výše daně z příjmů fyzických osob České republiky ze závislé činnosti a samostatné činnosti je zaměřená na komparaci výše daně z příjmů fyzických osob České republiky za zaměstnance a za osobu samostatně výdělečně činnou za zdaňovací období 2017 na třech modelových příkladech. Ve třech modelových příkladech uvedených v následujících podkapitolách je uplatňovaná sleva na poplatníka na daň z příjmů fyzických osob České republiky za zdaňovací období 2017 a daňové zvýhodnění na 1. vyživované i 2. vyživované dítě za zdaňovací období 2017.

Za zdaňovací období 2017 je sleva na poplatníka na dani z příjmů fyzických osob České republiky v měsíční výši 2 070 Kč (které je v roční výši 24 840 Kč), daňové zvýhodnění na 1. vyživované dítě v měsíční výši 1 117 Kč (které je v roční výši 13 404 Kč) a daňové zvýhodnění na 2. vyživované dítě v měsíční výši 1 617 Kč (které je v roční výši 19 404 Kč)¹⁶⁰.

4.1 Modelový příklad výpočtu daně z příjmů fyzických osob u zaměstnance a u osoby samostatně výdělečně činné č. 1

Zaměstnanec má hrubou měsíční mzdu ve výši 15 000 Kč. Zaměstnanec z hrubé měsíční mzdy odvádí pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, pojistné sociální zabezpečení a daň z příjmů fyzických osob. Zaměstnanec dále uplatňuje slevu na poplatníka na dani z příjmů fyzických osob. Výpočet daně z příjmů fyzických osob u zaměstnance je uvedený v následující tabulce.

---

¹⁶⁰ Slevy na dani: Přehled slev na dani z příjmů včetně historických dat. *Měsíc.cz: Váš průvodce finančním světem* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/danovy-portal/dan-z-prijmu/slevy-na-dani/>

Tabulka 10: Výpočet daně z příjmů fyzických osob České republiky u zaměstnance č. 1

	Zaměstnanec		Zaměstnavatel	
	Měsíční	Roční	Měsíční	Roční
Celkové odvody:				
Zdravotní pojištění:				
Zdravotní pojištění:	675 Kč	8 100 Kč	1 350 Kč	16 200 Kč
Sociální pojištění:				
Nemocenské pojištění:	0 Kč	0 Kč	345 Kč	4 140 Kč
Důchodové pojištění:	975 Kč	11 700 Kč	3 225 Kč	38 700 Kč
Státní politika zaměstnanosti:	0 Kč	0 Kč	180 Kč	2 160 Kč
Zdravotní a sociální pojištění celkem:	1 650 Kč	19 800 Kč	5 100 Kč	61 200 Kč
Slevy na dani:				
Sleva na poplatníka:	2 070 Kč	24 840 Kč		
Sleva na dani celkem:	2 070 Kč	24 840 Kč		
Daň z příjmů fyzických osob:				
Dílčí základ daně:	20 100 Kč	241 200 Kč		
Daň:	3 015 Kč	36 180 Kč		
Solidární zvýšení daně:	0 Kč	0 Kč		
Daň po uplatnění slevy:	945 Kč	11 340 Kč		
Čistá mzda:	12 405 Kč	148 860 Kč		

Zdroj¹⁶¹

Osoba samostatně výdělečně činná vykonává hlavní činnost. Osoba samostatně výdělečně činná má měsíční příjem ve výši 15 000 Kč. Měsíční příjem je tedy shodný s příjmem zaměstnance. Osoba samostatně výdělečně činná odvádí zálohy na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, zálohy na pojistné na sociální zabezpečení, zálohy na daň z příjmů fyzických osob. Osoba samostatně výdělečně činná dále uplatňuje slevu na poplatníka na dani z příjmů fyzických osob. Pro zjednodušení výpočtu daně z příjmů fyzických osob se osoba samostatně výdělečně činná neúčastní nemocenského pojištění. Pro zjištění základu daně z příjmů fyzických osob využívá paušálních výdajů ve výši 60 % z ročních příjmů. Výpočet daně z příjmů fyzických osob u osoby samostatně výdělečně činné je uvedený v následující tabulce.

¹⁶¹ Autor práce, 2018 (vlastní šetření)

Tabulka 11: Výpočet daně z příjmů fyzických osob České republiky u osoby samostatně výdělečně činné č.1

Celkové odvody:
Zdravotní pojištění:
Vyměřovací základ: 169 392 Kč
Zdravotní pojištění celkem: 22 867,92 Kč
Sociální pojištění:
Vyměřovací základ: 84 696 Kč
Důchodové pojištění: 23 714,88 Kč
Státní politika zaměstnanosti: 1 016,352 Kč
Sociální pojištění celkem: 24 731,232 Kč
Zdravotní a sociální pojištění celkem: 47 599,152 Kč
Daně:
Roční příjem: 180 000 Kč
Roční výdaje: 108 000 Kč
Základ daně: 72 000 Kč
Suma nezdaniitelných položek: 0 Kč
Základ daně snížený o nezdaniitelné položky: 72 000 Kč
Daň z příjmů fyzických osob: 10 800 Kč
Solidární daň: 0 Kč
Celková daň: 10 800 Kč
Slevy na dani:
Sleva na poplatníka: 24 840 Kč
Slevy na dani celkem: 24 840 Kč
Daň po uplatnění slevy: 0 Kč
Daně, odvody a čistý příjem:
Odvody celkem: 47 599,152 Kč
Daně celkem: 0 Kč
Čistý roční příjem: 24 400,848 Kč
Čistý měsíční příjem: 2 033,404 Kč

Zdroj¹⁶²

Při měsíční hrubé mzdě 15 000 Kč odvádí zaměstnavatel za svého zaměstnance ročně pojistné na všeobecné zdravotní pojištění ve výši 24 300 Kč (zaměstnanec si hradí 8 100 Kč a zaměstnavatel hradí 16 200 Kč). Zaměstnavatel za zaměstnance dále odvádí ročně pojistné na sociální zabezpečení ve výši 56 700 Kč (zaměstnanec si hradí 11 700 Kč a zaměstnavatel hradí 45 000 Kč). Zaměstnanec platí po uplatnění slevy na poplatníka daň z příjmů fyzických osob v roční výši 11 340 Kč.

Zatímco osoba samostatně výdělečně činná při měsíčním příjmu ve výši 15 000 Kč odvádí ročně pojistné na všeobecné zdravotní pojištění ve výši 22 867,92 Kč. Osoba

¹⁶² Autor práce, 2018 (vlastní šetření)

samostatně výdělečně činná dále odvádí ročně pojistné na sociální zabezpečení ve výši 24 731,232 Kč. Osoba samostatně výdělečně činná platí po uplatnění slevy na poplatníka daň z příjmů fyzických osob ve výši 0 Kč.

4.2 Modelový příklad výpočtu daně z příjmů fyzických osob u zaměstnance a u osoby samostatně výdělečně činné č. 2

Zaměstnanec má hrubou měsíční mzdu ve výši 25 000 Kč. Z hrubé měsíční mzdy odvádí pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, pojistné na sociální zabezpečení a daň z příjmů fyzických osob. Zaměstnanec dále uplatňuje slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na 1. dítě na dani z příjmů fyzických osob. Výpočet daně z příjmů fyzických osob u zaměstnance je uvedený v následující tabulce.

Tabulka 12: Výpočet daně z příjmů fyzických osob České republiky u zaměstnance č. 2

	Zaměstnanec		Zaměstnavatel	
	Měsíční	Roční	Měsíční	Roční
Zdravotní pojištění:				
Zdravotní pojištění:	1 125 Kč	13 500 Kč	2 250 Kč	27 000 Kč
Sociální pojištění:				
Nemocenské pojištění:	0 Kč	0 Kč	575 Kč	6 900 Kč
Důchodové pojištění:	1 625 Kč	19 500 Kč	5 375 Kč	64 500 Kč
Státní politika zaměstnanosti:	0 Kč	0 Kč	300 Kč	3 600 Kč
Zdravotní a sociální pojištění celkem:	2 750 Kč	33 000 Kč	8 500 Kč	102 000 Kč
Slevy na dani:				
Sleva na poplatníka:	2 070 Kč	24 840 Kč		
Sleva na dani celkem:	2 070 Kč	24 840 Kč		
Daňové zvýhodnění:				
Daňové zvýhodnění na 1. dítě:	1 117 Kč	13 404 Kč		
Daňové zvýhodnění celkem:	1 117 Kč	13 404 Kč		
Daň z příjmů fyzických osob:				
Dílčí základ daně:	33 500 Kč	402 000 Kč		
Daň:	5 025 Kč	60 300 Kč		
Solidární zvýšení daně:	0 Kč	0 Kč		
Daň po uplatnění slev a daňovém zvýhodnění:	1 838 Kč	22 056 Kč		
Čistá mzda:	20 412 Kč	244 944 Kč		

Zdroj¹⁶³

¹⁶³ Autor práce, 2018 (vlastní šetření)

Osoba samostatně výdělečně činná vykonává hlavní činnost. Osoba samostatně výdělečně činná má měsíční příjem ve výši 25 000 Kč. Měsíční příjem je tedy shodný s měsíčním příjmem zaměstnance. Osoba samostatně výdělečně činná odvádí zálohy na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, zálohy na pojistné na sociální zabezpečení a zálohy na daň z příjmů fyzických osob. Osoba samostatně výdělečně činná dále uplatňuje slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na 1. dítě na dani z příjmů fyzických osob. Pro zjednodušení výpočtu daně z příjmů fyzických osob se osoba samostatně výdělečně činná neúčastní nemocenského pojištění. Pro zjištění základu daně z příjmů fyzických osob využívá paušálních výdajů ve výši 60 % z ročních příjmů. Výpočet daně z příjmů fyzických osob u osoby samostatně výdělečně činné je uvedený v následující tabulce.

Tabulka 13: Výpočet daně z příjmů fyzických osob České republiky u osoby samostatně výdělečně činné č.2

Celkové odvody:
Zdravotní pojištění:
Vyměřovací základ: 169 392 Kč
Zdravotní pojištění celkem: 22 867,92 Kč
Sociální pojištění:
Vyměřovací základ: 84 696 Kč
Důchodové pojištění: 23 714,88 Kč
Státní politika zaměstnanosti: 1 016,352 Kč
Sociální pojištění celkem: 24 731,232 Kč
Zdravotní a sociální pojištění celkem: 47 599,152 Kč
Daně:
Roční příjem: 300 000 Kč
Roční výdaje: 180 000 Kč
Základ daně: 120 000 Kč
Suma nezdanitelných položek: 0 Kč
Základ daně snížený o nezdanitelné položky: 120 000 Kč
Daň z příjmů fyzických osob: 18 000 Kč
Solidární daň: 0 Kč
Celková daň: 18 000 Kč
Slevy na dani:
Sleva na poplatníka: 24 840 Kč
Slevy na dani celkem: 24 840 Kč
Zvýhodnění na děti:
Zvýhodnění na 1. dítě: 13 404 Kč
Zvýhodnění na děti celkem: 13 404 Kč
Daň po uplatnění slev a daňovém zvýhodnění: 0 Kč
Daňový bonus: 13 404 Kč
Daně, odvody a čistý příjem:
Odvody celkem: 47 599,152 Kč
Daně celkem: 0 Kč
Čistý roční příjem: 85 804,85 Kč
Čistý měsíční příjem: 7 150,4041 Kč

Zdroj¹⁶⁴

Při měsíční hrubé mzdě 25 000 Kč odvádí zaměstnavatel za svého zaměstnance ročně pojistné na všeobecné zdravotní pojištění ve výši 40 500 Kč (zaměstnanec si hradí 13 500 Kč a zaměstnavatel hradí 27 000 Kč). Zaměstnavatel za zaměstnance dále odvádí ročně pojistné na sociální zabezpečení ve výši 94 500 Kč (zaměstnanec si hradí 19 500 Kč a zaměstnavatel hradí 75 000 Kč). Zaměstnanec platí po uplatnění

¹⁶⁴ Autor práce, 2018 (vlastní šetření)

slevy na poplatníka a daňového zvýhodnění na 1. dítě daň z příjmů fyzických osob v roční výši 22 056 Kč.

Zatímco osoba samostatně výdělečně činná při měsíčním příjmu ve výši 25 000 Kč odvádí ročně pojistné na všeobecné zdravotní pojištění ve výši 22 867,92 Kč. Osoba samostatně výdělečně činná dále odvádí ročně pojistné na sociální zabezpečení ve výši 24 731,232 Kč. Osoba samostatně výdělečně činná platí po uplatnění slevy na poplatníka a daňového zvýhodnění na 1. dítě daň z příjmů fyzických osob ve výši 0 Kč. Osoba samostatně výdělečně činná má nárok na daňový bonus ve výši 13 404 Kč.

4.3 Modelový příklad výpočtu daně z příjmů fyzických osob u zaměstnance a u osoby samostatně výdělečně činné č. 3

Zaměstnanec má hrubou měsíční mzdu ve výši 42 000 Kč. Z hrubé mzdy odvádí pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, pojistné na sociální zabezpečení a daň z příjmů fyzických osob. Zaměstnanec dále uplatňuje slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na 1. a 2. dítě na dani z příjmů fyzických osob. Výpočet daně z příjmů fyzických osob u zaměstnance je uvedený v následující tabulce.

Tabulka 14: Výpočet daně z příjmů fyzických osob České republiky u zaměstnance č. 3

	Zaměstnanec		Zaměstnavatel	
	Měsíční	Roční	Měsíční	Roční
Zdravotní pojištění:				
Zdravotní pojištění:	1 890 Kč	22 680 Kč	3 780 Kč	45 360 Kč
Sociální pojištění:				
Nemocenské pojištění:	0 Kč	0 Kč	966 Kč	11 592 Kč
Důchodové pojištění:	2 730 Kč	32 760 Kč	9 030 Kč	108 360 Kč
Státní politika zaměstnanosti:	0 Kč	0 Kč	504 Kč	6 048 Kč
Zdravotní a sociální pojištění celkem:	4 620 Kč	55 440 Kč	14 280 Kč	171 360 Kč
Slevy na dani:				
Sleva na poplatníka:	2 070 Kč	24 840 Kč		
Sleva na dani celkem:	2 070 Kč	24 840 Kč		
Daňové zvýhodnění:				
Daňové zvýhodnění na 1. dítě:	1 117 Kč	13 404 Kč		
Daňové zvýhodnění na 2. dítě:	1 617 Kč	19 404 Kč		
Daňové zvýhodnění celkem:	2 734 Kč	32 808 Kč		
Daň z příjmů fyzických osob:				
Dílčí základ daně:	56 280 Kč	675 360 Kč		
Daň:	8 442 Kč	101 304 Kč		
Solidární zvýšení daně:	0 Kč	0 Kč		
Daň po uplatnění slev a daňovém zvýhodnění:	3 638 Kč	43 656 Kč		
Čistá mzda:	33 742 Kč	404 904 Kč		

Zdroj¹⁶⁵

Osoba samostatně výdělečně činná vykonává hlavní činnost. Osoba samostatně výdělečně činná má měsíční příjem ve výši 42 000 Kč. Měsíční příjem je tedy shodný s měsíčním příjmem zaměstnance. Osoba samostatně výdělečně činná odvádí zálohy na pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, zálohy na pojistné na sociální zabezpečení a zálohy na daň z příjmů fyzických osob. Osoba samostatně výdělečně činná dále uplatňuje slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na 1. a 2. dítě na dani z příjmů fyzických osob. Pro zjednodušení výpočtu daně z příjmů fyzických osob se osoba samostatně výdělečně činná neúčastní nemocenského pojištění. Pro zjištění základu daně z příjmů fyzických osob využívá paušálních výdajů ve výši 40 % z ročních příjmů. Výpočet daně z příjmů fyzických osob u osoby samostatně výdělečně činné je uvedený v následující tabulce.

¹⁶⁵ Autor práce, 2018 (vlastní šetření)

Tabulka 15: Výpočet daně z příjmů fyzických osob České republiky u osoby samostatně výdělečně činné č. 3

Celkové odvody:
Zdravotní pojištění:
Vyměřovací základ: 169 392 Kč
Zdravotní pojištění celkem: 22 867,92 Kč
Sociální pojištění:
Vyměřovací základ: 151 200 Kč
Důchodové pojištění: 42 336 Kč
Státní politika zaměstnanosti: 1 814,4 Kč
Sociální pojištění celkem: 44 150,4 Kč
Zdravotní a sociální pojištění celkem: 67 018,32 Kč
Daně:
Roční příjem: 504 000 Kč
Roční výdaje: 201 600 Kč
Základ daně: 302 400 Kč
Suma nezdanitelných položek: 0 Kč
Základ daně snížený o nezdanitelné položky: 302 400 Kč
Daň z příjmů fyzických osob: 45 360 Kč
Solidární daň: 0 Kč
Celková daň: 45 360 Kč
Slevy na dani:
Sleva na poplatníka: 24 840 Kč
Slevy na dani celkem: 24 840 Kč
Zvýhodnění na děti:
Zvýhodnění na 1. dítě: 13 404 Kč
Zvýhodnění na 2. dítě: 19 404 Kč
Zvýhodnění na děti celkem: 32 808 Kč
Daň po uplatnění slev a daňovém zvýhodnění: 0 Kč
Daňový bonus: 12 288 Kč
Daně, odvody a čistý příjem:
Odvody celkem: 47 599,152 Kč
Daně celkem: 0 Kč
Čistý roční příjem: 247 669,68 Kč
Čistý měsíční příjem: 20 639,14 Kč

Zdroj:¹⁶⁶

Při měsíční hrubé mzdě 42 000 Kč odvádí zaměstnavatel za svého zaměstnance ročně pojistné na všeobecné zdravotní pojištění ve výši 68 040 Kč (zaměstnanec si hradí 22 680 Kč a zaměstnavatel hradí 45 360 Kč). Zaměstnavatel za zaměstnance dále odvádí ročně pojistné na sociální zabezpečení ve výši 158 760 Kč (zaměstnanec si hradí 32 760 Kč a zaměstnavatel hradí 126 000 Kč). Zaměstnanec platí po uplatnění

¹⁶⁶ Autor práce, 2018 (vlastní šetření)

slevy na poplatníka a daňového zvýhodnění na 1. a 2. dítě daň z příjmů fyzických osob v roční výši 43 656 Kč.

Zatímco osoba samostatně výdělečně činná při měsíčním příjmu ve výši 42 000 Kč odvádí ročně pojistné na všeobecné zdravotní pojištění ve výši 22 867,92 Kč. Osoba samostatně výdělečně činná dále odvádí ročně pojistné na sociální zabezpečení ve výši 44 150,4 Kč. Osoba samostatně výdělečně činná platí po uplatnění slevy na poplatníka a daňového zvýhodnění na 1. a 2. dítě daň z příjmů fyzických osob ve výši 0 Kč. Osoba samostatně výdělečně činná má nárok na daňový bonus ve výši 12 288 Kč.

Přehledné shrnutí ročních odvodů (mezi které zahrnujeme pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení) a roční výše daně z příjmů fyzických osob České republiky za zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné ze všech tří modelových příkladů výpočtu daně z příjmů fyzických osob České republiky je uvedené v následující tabulce.

Tabulka 16: Shrnutí ročních odvodů a roční výše daně z příjmů fyzických osob České republiky za zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné z modelových příkladů výpočtu daně z příjmů fyzických osob České republiky

	Hradí	Zdravotní pojištění	Sociální pojištění	Daň
Zaměstnanec č. 1	Zaměstnanec	8 100 Kč	11 700 Kč	11 340 Kč
	Zaměstnavatel	16 200 Kč	45 000 Kč	0 Kč
	Celkem za zaměstnance	24 300 Kč	56 700 Kč	11 340 Kč
OSVČ č. 1	OSVČ	22 867,92 Kč	24 731,232 Kč	0 Kč
Zaměstnanec č. 2	Zaměstnanec	13 500 Kč	19 500 Kč	22 056 Kč
	Zaměstnavatel	27 000 Kč	75 000 Kč	0 Kč
	Celkem za zaměstnance	40 500 Kč	94 500 Kč	22 056 Kč
OSVČ č. 2	OSVČ	22 867,92 Kč	24 731,232 Kč	0 Kč Nárok na daňový bonus ve výši 13 404 Kč
Zaměstnanec č. 3	Zaměstnanec	22 680 Kč	32 760 Kč	43 656 Kč
	Zaměstnavatel	45 360 Kč	126 000 Kč	0 Kč
	Celkem za zaměstnance	68 040 Kč	158 760 Kč	43 656 Kč
OSVČ č. 3	OSVČ	22 867,92 Kč	44 150,4 Kč	0 Kč Nárok na daňový bonus ve výši 12 288 Kč

Zdroj¹⁶⁷

Podle výše uvedené tabulky má zaměstnanec č. 1 roční daň z příjmů fyzických osob ve výši 11 340 Kč. Zaměstnanec č. 2 má roční daň z příjmů fyzických osob ve výši 22 056 Kč a zaměstnanec č. 3 má roční daň z příjmů fyzických osob ve výši 43 656 Kč. Všechny osoby samostatně výdělečně činné mají roční daň z příjmů fyzických osob ve výši 0 Kč. Osoba samostatně výdělečně činná č. 2 má současně nárok na daňový bonus ve výši 13 404 Kč a osoba samostatně výdělečně činná č. 3 má nárok na daňový bonus ve výši 12 288 Kč. Osoby samostatně výdělečně činné č. 1, 2, a 3 používaly ve zdaňovacím období 2017 paušální výdaje. Paušální výdaje v dubnu roku 2017 prošly novelizací zákona o daních z příjmů. Podle této novelizace zákona o daních z příjmů

¹⁶⁷ Autor práce, 2018 (vlastní šetření)

si za zdaňovací období 2017 mohly osoby samostatně výdělečně činné při použití paušálních výdajů uplatnit slevu na manželku a daňové zvýhodnění na děti¹⁶⁸. Proto měly po odečtení daňového zvýhodnění na dítě z roční daně z příjmů fyzických osob roční daň z příjmů fyzických osob ve výši 0 Kč a nárok na daňový bonus.

---

¹⁶⁸ Poslanecká sněmovna definitivně schválila novelu zákona o dani z příjmu pro rok 2017. *Investujeme.cz*[online]. [cit. 2018-05-06]. Dostupné z: <https://www.investujeme.cz/tiskove-zpravy/poslanecka-snemovna-definitivne-schvalila-novelu-zakona-dani-prijmu-rok-2017/>

ZÁVĚR

Hlavním cílem mé diplomové práce bylo provést komparaci roční výše daně z příjmů fyzických osob České republiky ze závislé činnosti a ze samostatné činnosti na třech modelových příkladech. Očekávaným přínosem bylo zjistit rozdíly v roční výši daně z příjmů fyzických osob České republiky za zaměstnance a za osobu samostatně výdělečně činnou.

Komparace roční výše daně z příjmů fyzických osob České republiky ze závislé činnosti a ze samostatné činnosti byla provedená na komparaci roční výše daně z příjmů fyzických osob České republiky za zaměstnance a za osobu samostatně výdělečně činnou za zdaňovací období 2017 na třech modelových příkladech.

V prvním modelovém příkladu byl zaměstnanec a osoba samostatně výdělečně činná, kteří měli hrubý měsíční příjem ve výši 15 000 Kč (tj. hrubý roční příjem ve výši 180 000 Kč). Zaměstnanec a osoba samostatně výdělečně činná odváděli pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, pojistné na sociální zabezpečení a daň z příjmů fyzických osob. Osoba samostatně výdělečně činná se pro zjednodušení výpočtu daně z příjmů fyzických osob nezúčastnila nemocenského pojištění a pro zjištění základu daně z příjmů fyzických osob využívala paušální výdaje ve výši 60 % z ročních příjmů. Zaměstnanec a osoba samostatně výdělečně činná uplatňovali pouze slevu na poplatníka na daň z příjmů fyzických osob.

V druhém modelovém příkladu byl zaměstnanec a osoba samostatně výdělečně činná, kteří měli hrubý měsíční příjem ve výši 25 000 Kč (tj. hrubý roční příjem ve výši 300 000 Kč). Zaměstnanec a osoba samostatně výdělečně činná odváděli pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, pojistné na sociální zabezpečení a daň z příjmů fyzických osob. Osoba samostatně výdělečně činná se pro zjednodušení výpočtu daně z příjmů fyzických osob nezúčastnila nemocenského pojištění a pro zjištění základu daně z příjmů fyzických osob využívala paušální výdaje ve výši 60 % z ročních příjmů. Zaměstnanec a osoba samostatně výdělečně činná dále uplatňovali slevu na poplatníka na daň z příjmů fyzických osob a daňové zvýhodnění na 1. vyživované dítě.

Ve třetím modelovém příkladu byl zaměstnanec a osoba samostatně výdělečně činná, kteří měli hrubý měsíční příjem ve výši 42 000 Kč (tj. hrubý roční příjem ve výši

504 000 Kč). Zaměstnanec a osoba samostatně výdělečně činná odváděli pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, pojistné na sociální zabezpečení a daň z příjmů fyzických osob. Osoba samostatně výdělečně činná se pro zjednodušení výpočtu daně z příjmů fyzických osob nezúčastnila nemocenského pojištění a pro zjištění základu daně z příjmů fyzických osob využívala paušální výdaje ve výši 40 % z ročních příjmů. Zaměstnanec a osoba samostatně výdělečně činná uplatňovali slevu na poplatníka na daň z příjmů fyzických osob a daňové zvýhodnění na 1. vyživované dítě a daňové zvýhodnění na 2. vyživované dítě.

Z modelových příkladů výpočtu roční výše daně z příjmů fyzických osob České republiky se zjistilo, že zaměstnanec č. 1 má roční daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období 2017 ve výši 11 340 Kč, zaměstnanec č. 2 ve výši 22 056 Kč a zaměstnanec č. 3 ve výši 43 656 Kč. Zatímco všechny osoby samostatně výdělečně činné mají roční daň z příjmů fyzických osob ve výši 0 Kč a osoba samostatně výdělečně činná č. 2 má navíc nárok na daňový bonus ve výši 13 404 Kč a osoba samostatně výdělečně činná č. 3 ve výši 12 288 Kč.

Z modelových příkladů byly rozdíly v roční výši daně z příjmů fyzických osob České republiky mezi zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými patrné především díky změnám podmínek v zákoně o daních z příjmů při uplatňování paušálních výdajů.

Pokud osoby samostatně výdělečně činné do roku 2017 při výpočtu roční výše daně z příjmů fyzických osob používaly paušální výdaje, nemohly si uplatnit slevu na manžela (popřípadě na manželku) na dani z příjmů fyzických osob a ani daňové zvýhodnění na vyživované dítě. Proto měly do roku 2017 poměrně vyšší roční daň z příjmů fyzických osob než zaměstnanci.

V dubnu roku 2017 však paušální výdaje prošly novelizací zákona o daních z příjmů. Po této novelizaci zákona o daních z příjmů si mohly osoby samostatně výdělečně činné za zdaňovací období 2017 uplatnit slevu na manžela (popřípadě na manželku) a daňové zvýhodnění na vyživované děti. Proto mají všechny osoby samostatně výdělečně činné za zdaňovací období 2017 roční výši daně z příjmů fyzických osob nulovou a současně i nárok na daňový bonus.

Z hlediska roční výše daně z příjmů fyzických osob České republiky za zdaňovací období 2017 mají výhodnější pozici osoby samostatně výdělečně činné, protože mají

nižší roční výši daně z příjmů fyzických osob České republiky (tj. 0 Kč). Tato pozice se však může změnit jakoukoliv novelizací zákona o daních z příjmů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7

HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-298-4

JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, Petr MRKÝVKA a Ivan TOMAŽIČ. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-155-7

KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. *Daňová soustava*. Vydání druhé. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2015. ISBN 978-80-213-2572-2

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1.

ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-005-8

ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vzdělávání a certifikace účetních. ISBN 978-80-7552-315-0

VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX, 2004. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6

VOLKÁNOVÁ, Zdenka a Stanislav KLAZAR. *Daně, daňová politika a daňová teorie*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2013. ISBN 978-80-87839-07-2

Seznam použitých internetových zdrojů

Co je to zápůjčka? *Půjčka.co* [online]. [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://www.pujcka.co/co-je-to-zapujcka>

Česká republika. Listina základních práv a svobod. In Sběrka zákonů, Česká republika. 1992, roč. 1993, částka 1, usnesení předsednictva České národní rady č. 2, s. 17-23.

Dostupné také z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 280/2009 Sb.: Zákon daňový řád*. In: 87/2009.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-280#cast1>

Daňové definice: Daň. *Daňový portál pro všechny: Daňový portál-daňové poradenství pro daň z převodu a prodeje nemovitostí a příjmu zdarma* [online]. [cit. 2017-09-07].

Dostupné z: <http://www.berne.cz/dane/danove-definice>

Měšec.cz: váš průvodce finančním světem [online]. [cit. 2017-11-16]. Dostupné z:

<https://www.mesec.cz/danovy-portal/dan-z-prijmu/casovy-test/>

Nezdanitelné části základu daně uplatnitelné pro rok 2016 a změny pro rok

2017. *Podnikatel.cz: Průvodce vaším podnikáním* [online]. [cit. 2017-11-13]. Dostupné

z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/nezdanitelne-casti-zakladu-dane-uplatnitelne-pro-rok-2016-a-2017/>

Obecné informace. *FINANČNÍ SPRÁVA* [online]. [cit. 2018-05-06]. Dostupné z:

<http://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby-poplatnik/obecne-informace#2podavani>

OECD Revenue Statistics 2017: Revenue Statistics 2017 - the Czech Republic [online].

[cit. 2017-02-21]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/tax/revenue-statistics-czech-republic.pdf>

Odpočty a slevy na dani pro fyzické osoby za zdaňovací období roku

2013. *Měšec.cz* [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z:

<https://www.mesec.cz/clanky/odpocety-a-slevy-na-dani-pro-fyzicke-osoby-za-zdanovaci-obdobi-roku-2013/>

Poslanecká sněmovna definitivně schválila novelu zákona o dani z příjmu pro rok

2017. *Investujeme.cz*[online]. [cit. 2018-05-06]. Dostupné z:

<https://www.investujeme.cz/tiskove-zpravy/poslanecka-snemovna-definitivne-schvalila-novelu-zakona-dani-prijmu-rok-2017/>

Průkaz osoby se zdravotním postižením. *Integrovaný portál MPSV* [online]. [cit. 2017-

11-28]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/soc/dzp/prukaz>

Rozpočtové určení daní. *Ekonomie otázky: Vše co student potřebuje vědět* [online]. [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://ekonomie-otazky.studentske.cz/2008/07/rozpotov-uren-dan.html>

Rozpočtové určení daní – novelizace zákona se stává předmětem polemiky. *Veřejná správa online: Deník Veřejné správy* [online]. [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6516121>

Rozpočtové určení z pohledu obcí. *Matouš Havlena: Personal Blog* [online]. [cit. 2017-10-30]. Dostupné z: <http://www.havlina.net/ekonomie/rozpocetove-urceni-dani-z-pohledu-obci/>

Sazby DPH. *Jak podnikat: pár slov pro podnikatele a ostatní OSVČ* [online]. [cit. 2017-10-20]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/dph-sazby.php>

Speciální analýzy květen 2013 Speciální analýzy květen 2013: Osobní daně v Evropské unii: Osobní daně v Evropské unii [online]. [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: https://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/euspa_osobni_dane_v_evropske_unii.pdf

SPOTŘEBNÍ DANĚ A JEJICH SPRÁVA. *Celní správa České republiky* [online]. [cit. 2017-10-30]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/spotrebni-dane/Stranky/default.aspx>

Slevy na dani: Přehled slev na dani z příjmů včetně historických dat. *Měšec.cz: Váš průvodce finančním světem* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/danovy-portal/dan-z-prijmu/slevy-na-dani/>

ÚČETNICTVÍ OBCÍ A PO - Vzdělávání V účetnictví: Transfer-definice. V *účetnictví.cz* [online]. [cit. 2017-10-27]. Dostupné z: <http://v-ucetnictvi.cz.webnode.cz/products/transfer-definice/>

Zákon č. 16/1993 Sb. Zákon České národní rady o dani silniční (Zákon o silniční dani). In: *Sbírka zákonů ČR*, 1993, částka 6. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-16>

Zákon č. 280/2009 Sb.: Zákon daňový řád. In: 87/2009. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-280#cast>

Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů (zákon o daních z příjmů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Zákon č. 589/1992 Sb.: Zákon České národní rady o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. 1992, částka 118. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-589>.

Zákon č. 592/1992 Sb.: Zákon České národní rady o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění. ročník 1992, částka 119, číslo 592. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-592>

Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb.: Zákonné opatření Senátu o dani z nabytí nemovitých věcí. 2013, částka 132. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-340#>

Zálohy na pojistné na důchodové pojištění. *ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/pojisteni-osvc/platba-pojistneho/zalohy-na-pojistne-na-duchodove-pojisteni.htm>

Zaručená a minimální mzda v roce 2018: Minimální mzda v roce 2018. *AGENTURA STUDENT* [online]. [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <https://www.student.cz/novinky-a-sdeleni/zarucena-a-minimalni-mzda-v-roce-2018>

Změny pro podnikatele od roku 2013. *IPodnikatel.cz: Portál pro začínající podnikatele* [online]. [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/Dane-v-podnikani/zmeny-pro-podnikatele-od-roku-2013.html>

SEZNAM ZKRATEK

DZD ₆	Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti podle § 6 zákona o daních z příjmů
DZD ₇	Dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti podle § 7 zákona o daních z příjmů
DZD ₇₋₁₀	Součet jednotlivých dílčích základů daně bez příjmů podle § 6 zákona o daních z příjmů
DZD ₈	Dílčí základ daně z příjmů z kapitálového majetku podle § 8 zákona o daních z příjmů
DZD ₉	dílčí základ daně z příjmů z nájmu podle § 9 zákona o daních z příjmů
DZD ₁₀	Dílčí základ daně z ostatních příjmů § 10 zákona o daních z příjmů
EET	Elektronická evidence tržeb
HM	Hrubá mzda
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
OSVČ č. 1	Osoba samostatně výdělečně činná z modelového příkladu výpočtu daně z příjmů fyzických osob České republiky č. 1
OSVČ č. 2	Osoba samostatně výdělečně činná z modelového příkladu výpočtu daně z příjmů fyzických osob České republiky č. 2
OSVČ č. 3	Osoba samostatně výdělečně činná z modelového příkladu výpočtu daně z příjmů fyzických osob České republiky č. 3
P	Příjmy podle 7, 8, 9
P _i	Jednotlivý příjem podle § 10
SHM	Superhrubá mzda
SZP	Zákonné pojistné na SaZP hrazené zaměstnavatelem z příjmů

V	výdaje
V_i	Uplatnitelný výdaj proti příslušnému příjmu
ZD	Základ daně
ZDP	Zákon o daních z příjmů
Zaměstnanec č. 1	Zaměstnanec z modelového příkladu výpočtu daně z příjmů fyzických osob České republiky č. 1
Zaměstnanec č. 2	Zaměstnanec z modelového příkladu výpočtu daně z příjmů fyzických osob České republiky č. 2
Zaměstnanec č. 3	Zaměstnanec z modelového příkladu výpočtu daně z příjmů fyzických osob České republiky č. 3
ZTP/P	Zvlášť těžké tělesné postižení s průvodcem

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

Seznam grafů

Graf 1: Struktura daňových příjmů České republiky za rok 2015	36
---	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Schéma zdanění při měsíčním zúčtování mzdy.....	45
Tabulka 2: Vývoj sazby daně z příjmů fyzických osob České republiky od roku 1993 až do roku 2018.....	51
Tabulka 3: Slevy na dani z příjmů fyzických osob České republiky	54
Tabulka 4: Daňové zvýhodnění	58
Tabulka 5: Daňový bonus.....	59
Tabulka 6: Sazba pojistného na všeobecné zdravotní pojištění u zaměstnance	64
Tabulka 7: Sazba pojistného na všeobecné zdravotní pojištění u osoby samostatně výdělečně činné	65
Tabulka 8: Sazby pojistného na sociální zabezpečení u zaměstnance	68
Tabulka 9: Sazby pojistného na sociální zabezpečení u osoby samostatně výdělečně činné.....	70
Tabulka 10: Výpočet daně z příjmů fyzických osob České republiky u zaměstnance č. 1	73
Tabulka 11: Výpočet daně z příjmů fyzických osob České republiky u osoby samostatně výdělečně činné č.1.....	74
Tabulka 12: Výpočet daně z příjmů fyzických osob České republiky u zaměstnance č. 2	75
Tabulka 13: Výpočet daně z příjmů fyzických osob České republiky u osoby samostatně výdělečně činné č.2.....	77
Tabulka 14: Výpočet daně z příjmů fyzických osob České republiky u zaměstnance č. 3	79
Tabulka 15: Výpočet daně z příjmů fyzických osob České republiky u osoby samostatně výdělečně činné č.3.....	80

Tabulka 16: Shrnutí ročních odvodů a roční výše daně z příjmů fyzických osob České republiky za zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné z modelových příkladů výpočtu daně z příjmů fyzických osob České republiky	82
---	----

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Sára Lindrová

Obor: Evropská hospodářskosprávní studia

Forma studia: Prezenční studium

Název Práce: Daň z příjmů fyzických osob České republiky

Rok: 2018

Počet stran textu: 78

Celkový počet příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 9

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 28

Vedoucí práce: JUDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.